

1892. január 1-jével új előfizetést nyitottunk a

XXII. „MERCUR” XXII. évfolyam.

hiteles sorsolási tudósítóira.

A nagyszámú sorsolási lap közül a „Mercur” elismert megbízhatóságával, legfőbb előzetesben, érthetőleg és világosan szerkesztett huzási jegyzékével fogva kitűnik, minálul olvasó körének elismerését már kezdetétől fogva megnyerte. A huzási lajstromokon kívül a „Mercur” minden tudnivalót közöl, mely a közgazdaság, kereskedelem, pénzügy és forgalom terén előfordul, mely oknál fogva minden értékpapírtulajdonos, különösen pedig tőkés számára egy szaklapot képez, melyből hasznos tudnivalókat húzhat. — A „Mercur” magyar-német szöveggel 2-3-szor jelenik meg, szűkebb körben többször is, azonban nyomban minden nagyobb és fontosabb huzás után. Minden előzetes ingyen kapja a „Mercur” Sorsolási évkönyvét 1892-ik évre, 4017

Mindamellett, hogy a „Mercur” anyaga napról-napra szaporodik, a lap előfizetési ára változatlan marad és pedig:

egész évre 2 frt fél évre 1 forint
bérmentes szétküldéssel együtt. Mutatványszámok ingyen.
Előfizetéseket elfogad a „MERCUR” kiadóhivatala, Budapest, V. Dorottya-utca 12.

Gyógyszertár BÉCS, I., Singerstrasse 15.
„az arany bir. almához” PSERHOFER J.

Vértisztító labdacok, ez előtt egyetemes labdacok neve alatt; ez utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan igen sok oly betegség létezik, melyben a labdacok csodás hatásukat bizonyították. Sok évtized óta ezen labdacok általában igen el vannak terjedve, számtalan orvos rendelési szokat, s alig akad család, melyben e kitűnő háziszertől ne volna egy kis készlet.

Kérik határozottan PSERHOFER J.-féle „vértisztító labdacokat” kérni, s arra ügyelni, hogy a dobozok tetején levő felírás minden dobozon a használati utasításban látható PSERHOFER J. névalírással el legyen látva és pedig 66 veres 70 nyomásban.

Fagy-balzsam, PSERHOFER J.-től, 1 téglő 40 kr., bérmentes szétküldéssel 65 kr.
Keszkeny utifü-nyedv, 40 kr., bérmentes szétküldéssel 65 kr.
Amerikai közsvénykenőcs, 1 doboz 50 kr. bérmentes szétküldéssel 75 kr.
Por lábizzadási ellen, 1 doboz 50 kr. bérmentes szétküldéssel 75 kr.
Golyva-balzsam, 1 üveges 40 krajczár, bérmentes szétküldéssel 65 kr.
Élet-esszencia (prágai cseppek), megromlott gyomor, rossz emésztés ellen. Egy üveges 22 krajczár.

Az itt felsorolt készítményeken kívül valamennyi az ausztriai lapokban hirdettet bel- és külföldi gyógyászati különlegesség készletben tartatik, s minden esetleg raktáron nem levő czikk kívánatra pontosan a legutá nyosabban beszerzetik. Postai küldemények az összeg beklüldése mellett, nagyobb megrendelések utánvétel mellett is, a leggyorsabban eszközöltetnek. A pénz előleges beklüldése mellett (legzélszerűben postautalvánnyal), a viteldíj sokkal kevesebbe kerül, mint utánvétel mellett való küldésnél. A főnnebbi különlegességek kaphatók Budapesten is, Török József gyógyszerüzében, király-utca 12. szám alatt.

1847. óta, tehát több, mint 40 éve, hogy a legnagyobb sikerrel alkalmaztatik a Német-ország első orvosi kollegiuma által megvizsgált s kitűnő használatossága miatt a magas helytartóság által Magyarországon szabadalmazott WEBER-féle

köszvény-vászon

köszvény, osz, tagszagatás, kereszt-onstfajás, vörheny, mell- és derék-fajdalmak, lábköszvény, csipőfajda-lom és ischias stb. ellen, mindennemű gúrosók a kevek és lábokban, különösen gúrosók erek, daqadt tagok, fezsamo-dások és oldalszurások biztos eredménnyel gyorsan gyógyíttatnak ezen gyógyhatású köszvény-vászon által.

Egy csomag ára 1 frt 5 kr., kettős erejű (nehézabb bajoknál alkalmazandó) 2 frt 10 kr. Valódi csak akkor, ha a melletti védjeggyel van ellátva.

Dr. BURON párisi általános SEB-TAPASZA mindenféle sebek, gonyedések és dagasztók, körömguyallások, bérmentes szétküldés, harapás, szurdok, ütés, égés, lyukacsok stb. ellen. 1 doboz 50 krajczár, bérmentes szétküldéssel 75 krajczár.
Valódi csak akkor, ha a melletti védjeggyel van ellátva.
Külföldön kapható Budapesten: Török J. gyász. Király-u. 12. Kochmeister Fr. utóelölál Arany-János-utca sarkán. Debreczenben: Rotschnek gyógyszer. Egerben: Köllner gyógyszer. Gyöngyösön: Vazari gyász. Kolozsvárt: Wolf és Hinz gyász. Miskolcon: Ujházy gyász. Mohácsos: Jesevits gyász. Nagyváradon: Molnár gyász. N.-Szebenben: Weindl J. gyász. Szegeden: Kovács gyász. Sz.-Fehérváron: Diaballa gyász. Újvidéken: Grossinger gyász. Zágrábban: Arasin.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

SCHOPENHAUER.

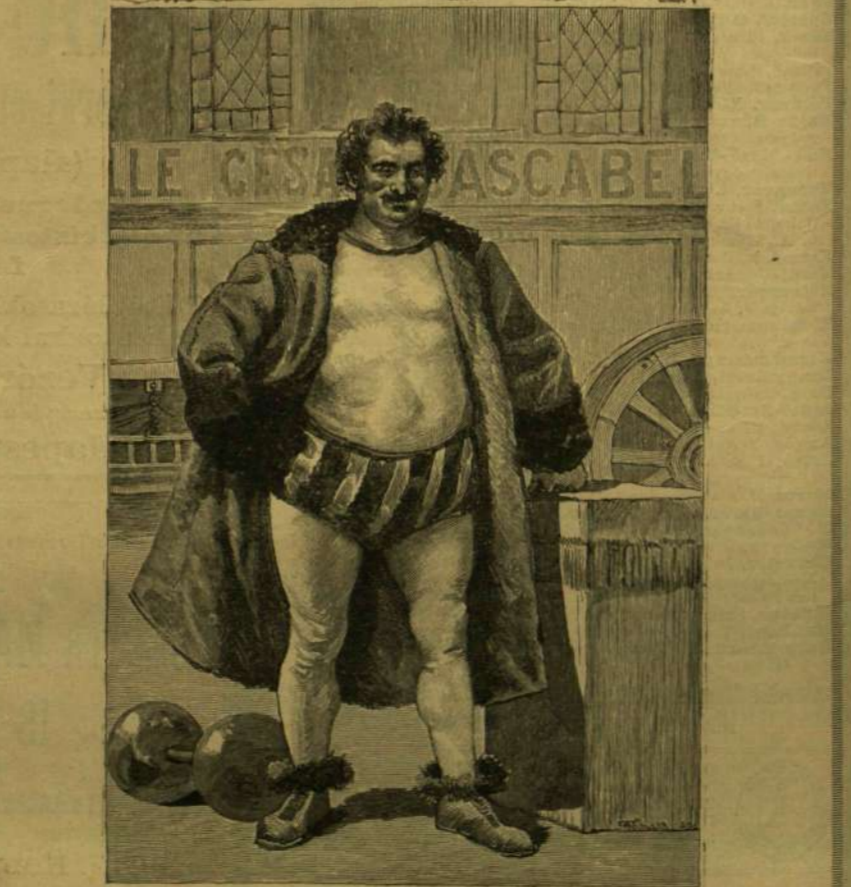
I. A halálról. — II. A faj élete. — III. A tulajdonságok örök-lése. — IV. A nemű szerelem metafizikája. — V. Az élethez való akarat igényléséről. — VI. Az élet semmisségéről és gyötrelméről.

Fordította és magyarázatokkal ellátta Bánóczy József. Második javított kiadás. Ára füzve 1 frt.

VERNE GYULA

Cascabel Caesar

REGÉNY.

Francziából fordította: Huszár Imre. 84 képpel. Ára füzve 2 frt 50 kr. Vászomban kötve 3 frt.

Advertisement for KWIZDA FERENCZ JÁNOS, featuring various horse and cow products like 'Korneburgi marha-táppor' and 'Korneburgi erőtakarmány'.

KERTÉSZET KÉZIKÖNYVE.

Tüzetes utasítás a konyhakertészet, virágmivelés és gyümölcsfatenyésztés körében. Írta: Kertész Károly. Dr. Farkas Mihály. Nevezdik kiadás. Ára füzve 80 kr. keménykötésben 1 frt.

7. SZÁM. 1892. BUDAPEST, FEBRUÁR 14. XXXIX. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt, Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt, POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt fél évre 6 frt, Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5 frt, Külföldi előfizetésekre a postallag megfizetendő viteldíj is eszolandó.

Dr. LUMNICZER SÁNDOR.

1821—1892.

A MAGYAR nemzet szellemi élete, mint az kétségbe nem vonható, az utóbbi idők alatt haladást mutat, úgy e haladásnak alig ismerhető föl egyebütt oly szembeötlő eredményei, mint az orvosi tudományok vilá-gában. A magyar orvosi tudományosságna ma már e haza határain messze túlerjedő jó hire és tekintélye van, annyira, hogy szegénykezés nélkül állhat meg a kulturmogzalmak élén haladó többi művelt nemzetek között. Minden új vívmánya az orvosi tudományok bármely ágának mi nálunk is azonnal honosságot talál, sőt nem egy nevezetes vívmányról el van ismervé, hogy azt egyenesen nekünk köszönheti a világ. Az orvosi szakoktatás, leszámítva még néhány, jó akarral könnyen pótolható hiányait, a kifogástalanabbak közé tartozik; orvosi tan-ítézetünk, klinikáink némelyike mintaszerű, úgy, hogy itt a külföld is találhat eltanulásra, utánzásra érdemeset. Az emberi nemet pusztító kórságok minden ágazatának gyógyítása terén kiváló szakfériaoknak nem csekély számát tud-juk fölmutatni, kiket tisztelet környez úgy a szaktársak, mint a nagy közönség körében. Orvosi karunk általában képzett, hivatásában buzgó s ezért tekintélynek örvendő. Az új alko-tásoknak egész sorával állunk elő, melyek némelyikével sikerült nemesak utólrúnk, de meg is előznünk Európa más államait. Szóval haladásunk e terén elvitathatlan s birja az egész tudományos világ rokonszenves érdeklődését. Hogy a föllendülésnek és serény haladásnak e korszaka orvosi tudományosságunkra elkövet-kezhett, azt főként és első sorban ama lelkes férfiak évek hosszú során keresztül tanusított buzgalmának és ernyedetlen fáradozásának köszönhetjük, kik áthatva hivatásuk magasztos voltától, életük ezéjének tüzték ki ismeretlen-ségből kiemelni a magyar orvosi tudományt, s annak a művelt nemzetek sorában egyenlő rangot biztosítani úgy az elmélet, a búrálóatok és önálló kutatások, mint az orvosi ismeretek gyakorlati alkalmazásának terén.

Dr. Lumniczer Sándor, a magyar orvosi kar-nak ez egyik legelőkelőbb alakja, a kitűnő egye-temi tanár, nálunk a modern sebészet első meghonosítói közé tartozott. Már a szabadság-harez idejében, mint egész ifjú emberét, szár-nyaira vette a hir nevét. De sebészi jelentősége akkor lön szélesebb körben is nyilvánvalóvá, midőn a Rókus-kórház egyik sebészi osztályá-nak vezetését átvevén, ott hivatásának meg-felelő munkatér nyílt számára. Szakirodalmi jelentésekben adta közre itt gyűjtött tapasz-talatai eredményét s csakhamar el lön ismervé legképzettebb szaktekintélyeink egyikének s ott találta magát legfirésőbb, legkeresettebb orvo-

saink között. Kartársai, kiknek mindig előző-keny kollégájok volt, szivesen kérték tanácsát, mert becsülni tanulták tapasztalatokon nyugvó alapos tudományát, éles ítéletét, lelkiismeretes-ségét és igazságszeretetét. Betegei nagy bizalom-mal csüggték rajta, látván meleg érdeklődését, igazi emberszeretetét, melyet finom modor és öntudatos nyugalom tett még inkább bizalmat keltőbbé. Mint tanár, mint orvos egyaránt jeles volt s mint köz- és magánéleti ember is a leg-tiszteletreméltóbbak közül való. Meleg elismerő sorok kíséretében ismerteti életének pályáját az «Orvosi Hetilap», melynek adatait az alábbiakban mi is fölhasználjuk.

Dr. LUMNICZER SÁNDOR. Fénykép után metszette Morelli Gusztáv.

Lumniczer Sándor 1821-ben született Sopron megyében Kapuvárról, hol édes atyja az Eszterházy hercegi család jószágigazgatója volt. Nagyatyja Pozsonyban volt orvos és a botanikával foglalkozott, mely tőle névvel akkor ismeretes volt úgy itthon, mint a külföldön; növénygyűjteményét most is a nemzeti múzeumban őrzik. Anyjának testvéröccse volt a pesti gyermek-kórház megalapítója, dr. Schöpf Ágoston, ki a szabadságharc után emigrált és Angolországban halt meg. Lumniczer elemi iskoláit és a gymnáziumot Közegen, Pozsonyban, majd Sopronban végezte, hol a gymnázium felsőbb osztályaiban Petőfi Sándor és a «Vasárnapi Ujság» olvasói előtt jól ismert név, nem régen elhalt dr. Sass István, Petőfi egyik legjobb barátja, voltak nevesebb tanulóitársai. Már gymnáziumi tanuló korában nagy előszeretettel foglalkozott a rajzolásal és később a zenével, s mindenikből szép ügyességre tett szert. Gondos nevelést kapott a nyelvekben is, magyarul, németül, franciául, angolul latinul részint értett, részint beszélt. Családja időközben Budapestre költözött, az orvosi tanfolyam első négy évét Pesten, az ötödiket Bécsben tanulta. 1844-ben orvos-és sebésztudorrá avatott Pesten.

1843-tól 1845-ig Balassa tanár tiszteletbeli segéde volt, mely időben már Balassa bizonyítványára szerint «kitűnt szellemi képessége, tudománya buzgalma, sebészmtűti képessége és a betegekkel való részvétellel bántalmódja által». 1845-től 1847-ig mütő-növendék volt a bécsi mütő-intézetben Schuh tanár mellett és itt mütő-oklevelet nyert. Mütői folyamát elvégezve, a külföld legkitűntőbb egyetemének tanulmányozásában egy évet töltött, nevezetesen Párisban, Londonban és Zürichben, hol az akkori legjelesebb tanárok intézeteit látogatta, ezek között Ricord, Blandin, Velpeau, Malgaigne intézeteit.

1848 márczius havától július végéig a pesti egyetemen a *tábori sebészet* eladásával volt megbízva. Ugyanazon év augusztus havában a honvéd sereghez *zászlóalj főorvosul* nevezte ki a magyar kormány. 1849 januárban *törzsorvossá*, márcziusban *igazgató törzsorvossá* mozdított elő és e minőségében Görgői hadjárataiban mindenütt részt vett és jelen volt a schwechati, kápolnai, isaszegi csatákban; 1849 júniustól pedig egész a világi fegyverrelétél mint a *magyar hadügyminisztérium egészségügyi osztályának főnöke és a központi kórházak mütője* működött. Mint egészségügyi főnök a kormány Szegegre vonult, hol kholerában életveszélyesen megbetegedett. Felgyógyulása és a fegyverletét után Aradra internáltak, hol büntetésül, mint a honvéd hadseregben szolgált többi orvosok, betegápolói szolgálatára volt az osztrák hadseregbe beosztva a nemrég meghalt dr. Sass Istvánnal együtt, ki alatta mint osztályorvos működött.

Utóbb Pestre jutván, mivel ez időben minden nyilvános állástól el volt zárva, képességeit Balassa tanáregéje és helyetteseként értékesítette. 1860-ban az államvissutnál a gyári pályorvosi állomást nyerte el; 1861-ben pedig a Rókus-kórház második sebészi osztályának vezetését vette át új nélkül és így végezte 1864-ig, midőn az osztály rendes főorvosává lett. 1862-ben ismét meglátogatta a külföld orvosi intézeteit Londonban, Párisban, Bécsben. 1868-ban a pesti kir. egyetem orvosi karánál az erómtívi sértések tanából magántanár lett.

Balassa tanárnak ez év végén váratlanul történt halála után a megírult tanszék helyettesítése forogván szóban, az orvostanártestület ülésében, bárha Lumniczer tanár a helyettesítésre folyamodók között nem jelentkezett is, mégis a 15 szavazat közül hét szavazatot nyert. 1872-ben tanítói és tudományos működésének elismerése gyanánt rendkívüli tanárrá, végre 1880-ban a II. sebészeti kórház tanszék felállítását után, ennek nyilvános rendes tanárává nevezett ki.

Hosszú orvosgyakorlati, tanítói és tudományos pályáján számos kitüntetés érte. A budapesti kir. orvosegyesület 1862-ben I. titkárául, majd alelnökül, később (1880—1886) elnökül, legutóbb pedig (1890) tiszteleti tagjául választotta. Az 1866-diki hadjárat alkalmával Budapestre is számos sebesült szállítván, ezeknek odaadó ápolása és kezelése körül kifejtett működéséért a Ferencz-József-rend lovagkeresztjével díszítette fel a király. 1868-ban az országos

közegészségi tanács szerveztetvén, annak mindjárt megalakulása alkalmával rendes tagjává, majd másod-, 1887-ben pedig első elnökévé nevezetett ki, mely tisztét haláláig viselte. Ez alatt ő Felsőke királyi tanácsosi czímmel ruházta fel. Az 1878-iki párisi egészségügyi kongresszuson ő képviselte Magyarországot. 1884-ben miniszteri tanácsos lett, 1885-ben pedig a főrendiház új szervezése alkalmával annak tagjává nevezetett ki.

Irodalmi működése össze van növe az «Orvosi Hetilap» történetével, melynek keletkezésétől fogva munkatársa és támasza volt. E lapok hasábjait használta fel arra, hogy hosszú és nagyterjedelmű orvosi gyakorlatának tapasztalatait és tudományos buvárkodása gyümölcseit irodalmilag elhelyezze s a tudomány közínevévé tegye. Irodalmi dolgozatai között, melynek nagyrésze külföldi szakfolyóiratokban is megjelent, értekezések találhatók az ivarszervek kóros elváltozásairól és gyógykezeléséről, a női kórok tárgyi vizsgálatáról, az erómtívi bántalmakról, a légesünetéséről, kóros izületeknek ércsodrony alkalmazásával való kiirtásáról, a csontok alkalmazott fémvarratról, a nyakcsigolyatörés, hasbalóvó eseteiről, a Lister-féle gyógyeljárás körüli tapasztalatokról, a Koch-féle szer hatása körül gyűjtött tapasztalatokról stb. — továbbá emlékbeszédek (Balassa, Meret-Schoepf fölött), jelentések kórházi sebészi észleletekről, elnöki beszédek, orvosegyesületi jelentések stb. — Mint főrendiházi tag is főlőzött a törvényhozásban és pedig a hatóságok kinevezése tárgyában.

Lumniczer a magánéletben is a legrokonszenvesebbek sorába tartozott. Ritka érdeklődéssel viseltetett a szépművészetek iránt s ifjabb korában maga is sikeresen foglalkozott zenével és festéssel. Boldog esküdt életét élte nejevel, Radnótfáy Katalinnal, ki két lánygyermekkel ajándékozta meg. Ezek egyike az orvosi tudomány és épen mütősebészet terén már fiatalon oly szép hirre emelkedett dr. Antal Gézáknak lett neje, pár év óta, fájdalom, özvegye.

A kitűnő orvost és tanárt, hosszú életének folyamán soha sem környékezte semmi testi baj, mit edzett természetének, ésszerű életmódjának s a szabad természet szeretetének köszönhetett, szüniéjéi korábbi éveiben utazásokkal, később a hegyek között, leginkább a Magas-Tátrában töltötte, melynek minden hegyét-völgyét bejárta. Legszebb napjai közé azokat számította, melyeket tátrafűreid nyaralójában családja körében töltött.

Végzetes betegsége már 1884-ben kezdődött, midőn egy átállott tüdőgyulladás utóhajaival küzdött majdnem nyolc év át. Január 30-án oltá ki a halál áldásos munkában töltött életét, tudományos világunk, de különösen az orvossebészet nagy kárára.

ELSIRATTUK MÁR, ELTEMETTÜK.

Elsirattuk már, eltemettük
A legjobb anya hamvait;
Sírja fölé a téli szél most
Tündöklő hólepel borit.

Jóságot ragyogó szemébe
Többé hát nem tekinthetek;
Szívüöl fakadt gyöngéd szavára
Szívem többé meg nem remeg.

Ajkam nem éri soha többé
Áldásra termett kezeit;
A drága lélek, szerető szív —
Hát elveszett örökre mind!

Oh, hogy az ily kincsek becsét mi
Csak akkor értjük igazán,
Mikor hiába zörgetünk már
Az irlalom zárt kapuján.

És hogy a legjobb anya nékem
Örökölt mást nem hagyhatott,
Mint egy le nem rótt hála terhét.
Sírömg élő bánatot!

PAP KÁLMÁN.

AZ 1892-KI NAGY HÁBORU.

(Folytatás.)

A fentebbi cím alatt a Londonban megjelenő «Black and White» («Fekete és fehér») című angol képes hetilap érdekesen és ritka katonai szakavatottsággal írja le a jövendő, 1892-ki nagy háborút, a mint ez a szerző felfogása szerint valószínűleg le fog folyni. E nagy háború előzményeit s előrelátató eseményeit a szerző úgy írja le, mintha már megtörtént volna s mint azt katonai és politikai szakemberek, a nemzetközi politika, valamint a hadászat terén jól ismert tekintélyek alképezik és valószínűnek tartják.

Oroszország Romániát fenyegeti.

Aggasztó készülődések a háborúra.

(Külön tudósítónk távirata.)

Ruscsuk, ápril 18-án.

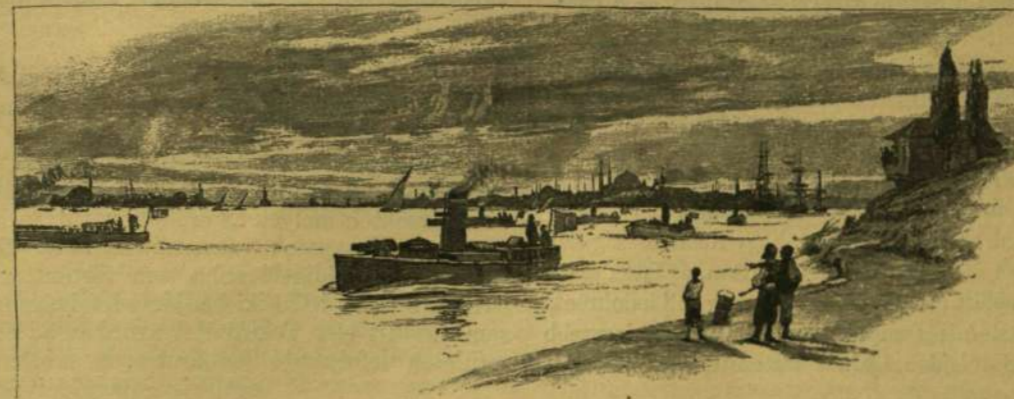
Ma reggel a romániai király külön kihallgatáson fogadta az orosz követet, ki arról értesítette, hogy az esetre, ha Ausztria-Magyarország rögtön el nem hagyja a szerb területet, Bulgáriától kellene anyagi biztosítékot követelni. Károly király azt válaszolta, hogy a dolog őt csupán a szomszédságra való kibővítésből érdekli. Erre az orosz diplomata kijelentette, hogy Bulgária egy részének elfoglalása czéljából román területet kellene felhasználni, vagyis az orosz csapatokat Románián keresztül Bulgáriába vezetni. A király pedig oda nyilatkozott, hogy ha ilyesmi Románia beleegyezése nélkül megkísérelték, s kitűnne, hogy az ellene küldött haderővel nem mérközhete, ő — bármi lenne is a vége — a bukaresti erődített táborba fogva visszavonulni, hol magát addig tartja, míg védelmére szövetségeseket nem talál. Azon ígéretre, hogy a román terület integritása meg fogna tartatni, sőt ez esetleg még kibővítést is nyerhetne, ő Felsőke azt felelte, hogy Oroszország az első ígéretre nézve biztosítékot nem nyújthat, a mi pedig a terület kibővítését illeti, erre szükség nincsen. Ugyanezen időben Bukarestben arról értesíték, hogy egy magánhe-liograf Izmail szomszédságából Tulcsába jelek-et adott, s hogy Odesszában és Szebastopolban a kikötőkben lévő orosz vagy bármely más nemzetiségű hajókra éjjel-nappal csapatokat és löszereket szállítanak. Szent-Pétervárról a távirati közlekedés teljesen megszűnt, sőt Oroszországból magánlevelek is csak úgy jutnak külföldre, ha a főváros felé vannak címelve. A határszéli vasutak és hajók forgalmát egy pillanat alatt beszüntették. A heliografot illetőleg kitűnt, hogy ennek berendezését az utolsó óráig titokban tartották. Mindezekből azt lehet következtetni, hogy Oroszország vagy Bulgáriát, vagy pedig Törökországot meg akarja lepni. Én innen Várnába sietek.

Az orosz csapatok meghiusult partraszállása Konstantinápolyban.

(Külön tudósítónk távirata.)

Burgasz, ápril 20.

A torpedós hajók értékét a lefolyt 24 óra alatt kipróbálták. Ruscsukból Konstantinápolyba küldött sürgönyöm még jókor ért rendeltetése helyére és Woods pasa tengernagy parancsot kapott, hogy torpedó-hajóit tengeri őrszemek gyanánt azonnal kirendelje. A hajók, melyeknek fölszerelésére Woods pasa sok gondot fordított, ápril 21-én, korán reggel indultak el a Boszporuszól s kettő közülök az euxini torkolatoknál cirzált. Három hajó Burgaszba jött, hol a bolgár hatóságokkal a jelzések közösen megállapították, míg hasonló czélból három más hajó Várnába indult. Innen félkörben felálltak s az egész terv kivitelezésére Musztafa Fezi bejre lón bízva, ki hosszabb ideig az angol hajóhadban szolgált, a dologhoz teljesen ért. Hajnal felé, — az utolsó orosz invázió tizennegyedik évnápnán, — a táviró ketyegése azt jelenté, hogy három különféle járművekből összehajtott hajóhad, két orosz véres hadi hajó kíséretében, Várna, Burgasz és a Boszporusz «hamis» torkolata felé elindult. Ebből azt kellett következtetni, hogy a véres hadi hajó a kiliai öbölben katonákat fog partra szállítani, kik az európai parton lévő erődöket elfoglalandják s egyúttal az úgynevezett belgrádi erdőben létező konstantinápolyi vízvezetékét hatalmukba kerítik. Most azonban két akadály merült fel, mely az oroszok tervét meghiusította. A török császári testőrség Reuf

TÖRÖK TORPEDÓ-HAJÓK A BOSZPORUSZBAN.

pasa vezénylete alatt a kitűzött ponton készenlétben tartott, azonkívül hajnalban oly erős szél támadt, mely semmiféle hajó partraszállását meg nem engedte. Ennek folytán a hajóhad a való boesájtott néhány ágyúlövésre nem is válaszolva, a szoros keleti vagy ázsiai partja felé vonult, hol azonban a partraszállás szintén nem volt eszközölhető; Kara-Burunál pedig, melynek magaslatai csapatokkal meg voltak rakva, ilyesmi nem gondolhattak. Burgasznál egy-két hajóval megkísérelték ugyan a partraszállást, de a Krupp-ágyúk golyói oly biztosan találtak el a czélpontra, hogy az ellenség véres fövel vonult vissza. Annnyit azonban mondhatok, hogy az oroszok elég bátran viselték magukat, s a vízben elmerült bajtársaik segítségére mindent megkíséreltek. Egy orosz szerencsésen kiúszott a partra s ott kijelentette, hogy náluk a kísérlet sikerére senki sem gondolt. Az orosz vezérek bizonyára nagyon kellemetlenül lehettek meglepetve, midőn távesőveikkel mindenütt török és bolgár tömegeket láttak, melyeknek megjelenésére alig számítottak. Most úgy látszik, Várna megtámadását fogják megkísérelni, honnan eddigél, — a jelen sürgöny elküldéséig, — hirt nem kaptunk.

Az oroszok partraszállása Várnánál.

Az angol hajóhad a Dardanellákban.

(Külön tudósítónk távirata.)

Burgasz, ápril 20. este 10 órakor.

Az oroszok Várnánál partra szállottak. Ottani levelezőm délben azt sürgönyözte, hogy visszaverték, de a sürgöny elkésé. Csakugyan egy hely kivételével mindenütt megverettek. Hivatalos jelentések szerint az oroszok a város éjszakai részén kísértették meg a partraszállást, hol a Kaliakra fokának hajlása hajóikat a keleti szél ellen megvédte. Két zászlóalj a parton foglalt állást, míg egy harmadik a város mögötti kavarna és balsziki magaslatokon elszórtolta magát; a negyedik a város azon része felé indult, mely a kikötő éjszakai oldalán fekszik. Szerencsére az ott lévő erődítményt még jókor meg lehetett védeni. Habár az oroszok nincsenek nagy számmal, mégis állást foglaltak s attól tartok, hogy itt visszavert csapatjaik még jókor meg fognak jelenni Várna alatt, hogy a partraszállást reggel megkísérelték, hacsak Szavoff őrnagy különös erélyt nem fejt ki.

Este 10 óra 30 percz.

A mint előre megmondtam, az orosz hajóhad innen Várnába sietett, hol két zászlóaljat néhány gép-ágyúval partra szállított, úgy hogy Szavoff őrnagy a hajók erős tüzelése által fedett orosz csapatokat nem tűzhetette vissza. Ezenkívül a tenger tükre teljesen sima, miért is nem lesz oly könnyű az oroszokat innen kiverni, ha az éjszakai ügyesen felhasználják. A sumlai és ruscsuki helyőrségeken kívül ott és a Duna völgye közt egyéb csapatok nem állnak. Mindamelllett még most a Balkán azon oldalán mozognak, hol hadi műveleteikkel nem igen sokra mehetnek.

Burgasz, ápr. 21.

Az oroszoknak már sikerült partraszállani. Bulgáriának hadereje többnyire a nyugati és déli határon lévén felállitva, e pillanatban nem igen tehet valamit, ha csak a hatalmasságok meg nem engedik, hogy a török csapatok a fejedelemségbe bevonulhassanak, a mint hogy ezt a berlini szerződés értelmében megtehetik, —

ha ugyan ezen szerződés még érvényben van. Az emberek kinevetnek, ha azt mondom, hogy az angol hajóhad néhány nap alatt itt lesz. E részben 1877-et emlegetik, mikor az angol véres hajókat szintén ide várták, a nélkül, hogy ez megtörtént volna.

Csanak-Kaleszi, Dardanellák, ápril 22.

Az angol közép-tengeri hajóhad keleti osztálya a szultán beleegyezését kijelentő ferman értelmében ma reggel tíz órakor a Bezika öbölből itt keresztül ment. További rendelég nem fog a tengerre nyomulni.

Erzerum, ápril 22.

Szombaton az oroszok az örmény határt Oltinál, Karakilissánál, Arutsnál és Zevinnél át-lepték, hol senki utjokat nem állotta. Zevinné annak idején a berlini szerződés értelmében hosszas alkudozás után Törökország számára meglőn mentve, hogy ott egy második Karsol építhessen, mi azonban nem történt, mert erre egy fillér sem lett fordítva. A megemült lakosság elmenekült, de Zeki pasa kijelentette, hogy a várost hat hónapig megvédi. Az oroszok már Hasszan-Kaleh-ig nyomultak előre.

Orosz mozgalom az osztrák határszelen.

Német hadtestek mozgósítása.

Lázás felindulás a berlini császári palota előtt.

(Külön tudósítónk távirata.)

Berlin, ápril 29. esti 8 óra 50 percz.

1870 július óta senki sem látott oly mozgalmat Berlinben mint most, midőn hivatalosan tudják, hogy Oroszország, melynek azon kívánsága, hogy Ausztria Belgrádot azonnal elhagyja, határozottan visszautasított, dél-nyugati határai felé roppant tömegeket to előre, sőt azt is beszélik, hogy egy orosz lovassági hadosztály váratlanul a varsó-krakói uton fekvő Kias-Wielki nevű helységben megjelent. A helyzet oroszok komoly, mert a beavatkozás rögtön és váratlanul következett be.

AZ OROSZOK PARTRASZÁLLÁSA VÁRNÁNÁL.

A királyi palota előtt, valamint az «Unter den Linden» nevű nagy utcában valóságos bábeli zürzavar uralkodik. Mindenki az esti lapokra vár, melyek már több ízben külön kiadást rendeztek. A Wilhelm-utcában lévő külügyi hivatal előtt a tömeg folyton hírek után kiabál. Az igazat akarják tudni, mert hiába, a hírek valószínűsége függ a béke fenntartása, vagy a háború kitörése Németországra nézve. Mihelyt Oroszország csak egy újjal megtámadja Ausztriát, Németországnak tüstént szövetségese segítségére kell sietnie. Ne tessék az 1879-iki német-osztrák szövetség feltételeit félre érteni, melyeket sokan oly tévesen magyaráznak. A szerződés értelmében Németország részére a «casus foederis» egy orosz-osztrák háború esetére sohasem állhat be, s Németország csak akkor tartozik Ausztriát támogatni, ha ezt Oroszország megtámadta volna. Vajjon megteszi-e ezt Németország, ez oly kérdés, melylyel e pillanatban mindenki foglalkozik. A táviró szünet nélkül röpti Bécsbe s onnan vissza Berlinbe az izeneteket, melyeknek tárgyát azonban titokban tartják.

Este 9 órakor.

Most jövök a palotából, hol a császári gróf Caprivi birodalmi kancellárral, nemkülönbön Schlieffen gróffal, a vezérkar főnökével tanácskozott. Midőn a kancellár a vezérkari főnökkel a palotából elhajtott, a nép egetverő éljenekkel fogadta, de mindkét férfi komoly arccal ült a hintóban és nem figyelt a zajos ovációkra. A mint hallom, a császár a szász királyt és Albrecht porosz herceget, kik mindketten tábornagok, valamint a 9-ik hadtest parancsnokát, Waldersee gróftot táviratilag Berlinbe hívatta.

Este 10 órakor.

Sürgönyöm feladását után szerencsés voltam báró Marschall külügyi államtitkárral találkozni, kitől megtudtam, hogy az oroszok hadijüket az osztrák-német határon összpontosították, s hogy egy szotnya kozák Tarnogradból jövet az osztrák területen fekvő Jaroslav felé nyomult, mely város Galicziában a legfontosabb vasúti összekötő pontok egyikét képezi. A báró csak az imént kapott e tárgyban Reuss hercegtől — a bécsi német követől — sürgönyöket, melyek szerint a helyzet nagyon komoly. Az orosz követségi palotától nem messze Sivaloff gróffal találkoztam, ki szives üdvözlétemet elfogadta és velem szóba állott. Azt mondá, hogy Caprivi grófnak a czár nevében épen most kijelentette, hogy Oroszország készülődései nyugati Lengyelországban nem képeznek Németország ellen intézett fenyegetést, mert Oroszországnak legkevésbé oka sincsen Németországgal ellenséges lábon lenni, de míg Ausztria azzal fenyegetőzik, hogy a hatalom ellensúlyát a Balkán-félszigeten tulajdon önzé érdekében megzavarja, Oroszország a történelem előtt önmagát hazudtolná meg, ha mindezt nyugodtan nézné s életbevágó érdekeinek biztosítására erejét fel-

nam használná. Ezeket — tevő hozzá a gróf — nem ugyan hasonló szavakkal adtam elő a kan-czellárnak, de beszédemnek ezt volt a veleje.

Éjféltor.

Berlin másfél millió lakosa az utcákon tolong. Ama két szó: *háború, mozgósítás!* melyet 1870 óta nem hallottak, ismét felhangzott, a meny-nyiben e pillanatban nem kevesebb, mint hét hadtest megkapta a rögtön mozgószóra való parancsot. Alig hogy a császár a császárnéval s a kis trónörökösével a palota erkélyén megjelent, a tömeg a legújabb népszerű dalt: die *«Weichsel-Wacht»* (a Visztula őrsége), énekelte az eddigi *«die Wacht am Rhein»* helyett.

Gróf Caprivi találkozója a francia követtel. — A német csapatok felállításása.

Berlin, ápril 23.

A múlt napok izgalma az elhatározás komolysága váltotta fel s habár tudva van, hogy hét hadtest mozgósítva lett, *Herbette* úr, a francia követ, több ízben érkezett *Caprivi* tábornokkal, mi némileg megnyugtatta a közvéleményt. Ide érkezett sürgönyök szerint az oroszok *Krakó* felé csak színleges mozdulato-kat tesznek, valóságig pedig *Lemberg* felé fogják intézni hadászati előrenyomulásukat, honnan egy vasúti vonal a Kárpátokon át *Budapestre* vezet. Itt azt hiszik, hogy azon esetre, ha az oroszok csak az osztrákokkal viselnének háborút, *Krakó* felé vennék utjukat s az ott lévő várak és erődítmények elkerülésével, a *Bécs* felé való előrenyomulást kísérik meg. De miután a német hadsereg jobb oldalukukat *Sziléziából* fenyegeti, csakis a *lemburg*—*striji* vonalat használhatják. Jelenleg a mozgósított német hadtest kiegészítése és végleges felszerelése van folyamatban. A 12-ik, vagyis a szász királyi hadtest, *Ausztriába*, az ottani csapatok erősítésére indul, míg *György szász herceget* és tábornagyot *Vilmos császár* a sziléziai sereg vezényletével bízta meg. A 3-ik és 4-ik hadtest, mely a *Visztula* melletti sereg nevére kapta, a szász királyi parancsnoksága alá jutott. Az első és a tizenhetedik hadtest, vagyis a *balti* hadsereget *Waldersee* gróf vezényli. Mindezekből azt látjuk, hogy a felállítás teljesen *Moltke* tábornagy tervei szerint eszközöltetett s az oroszokkal való elhatározó esata valószínűleg *Varsó* tájékán fog vivatni.

A keleti csapatok elindulása.

Berlin, ápril 24.

A mint hallom, a testőrség hadtestét is mozgósítják. Azon esetre, ha *Franciaország* fenyegető állást foglalna el, — s eddigéig minden jel erre mutat, — a hadsereg többi részei is mozgósítatnak. Jelenleg a keleti sereg gépies rendben és hasonló gyorsasággal a határ felé vonul. A vonatok végtelen sora éjjel-nappal *Berlinből Thorn* felé mozog. A nép roppant lelkesedéssel fogadta a pályaudvarba érkező *Bismarck*-vértéseket, kik *Halberstadt*-ből érkeztek, mely alkalommal a *friedrichsruhei* remetéit ezer meg ezer torok éllette.

Díszbéd a berlini királyi palotában. — A császár végzetes beszéde.

Ma a palota fehér-teremben *Vilmos császár* a *Thornba* induló csapatok tiszteletére fényes díszbédet adott, melyen ő felsége a tulajdon testőrségének egyenruhájában jelent meg. A harmadik fogásnál a császár a következő általános feltűnést keltő beszédet mondta:

«Uraim! Isten úgy akarta, hogy *Németország* szövetségese segítségére kardot rántson, és Isten szent akarata előtt mindannyiunknak meg kell hajolnunk. A német hűség mindenkor nemzetünk legszebb jellemző tulajdonságaihoz tartozott, s ezt most is

RENDKIVÜLI JELENET A PLACE DE LA CONCORDE-ON PÁRISBAN: A NÉP STRASZBURG SZOBRÁRÓL LÉTEPI A GYÁSZ JELVÉNYEIT.

«AZ 1892-KI NAGY HÁBORÚBÓL.»

érvényben kell tartanunk, nehogy bennünket a világ kigúnyoljon. Habár nem felejtettem el haldokló öregatyám végső szavait, ki arra kért, hogy az Oroszországgal való barátságot fentartsam, mindazonáltal ne mondhasa valaki *Németország* kormányáról, hogy a hűség ellen vétett, vagy pedig, hogy seregeiből a bátoraság öntudata kivesszét volna. Ezen bátoraságot a porosz sereg ezer dicső csatában kimutatta, ez tette *Németországot* naggyá, s ez nem fogja megengedni, hogy szövetségeseink oly bajba jussanak, mely talán a dualisztikus monarchia felbomlását vonná maga után.»

Ezek után a császár *Ferenc József* császár és király, mint hű szövetségese egészégre üritette poharát.

A császár holnap a határ felé indul, s miután legfelsőbb engedély folytán a főhadiszálláshoz szabad csatlakoznom, én is utra kelek.

A hirlaptudósító.

Táborozás Thorn alatt. — Vilmos császár találó megjegyzése.

A tábori távirat oly föltétel alatt szabad igénybe vennem, ha sürgőnyeim egy bizonyos szószámot túl nem lépnek.

A császár, a szász király, nemkülönben számos tábornok kíséretében épen most jött vissza az előőrsöktől, melyek az erődökön túl vannak felállítva. A csapatok vászonsátrak alatt táboroznak, a mi eddigéig soha sem történt, mert ilyesmi még az 1870-iki hadjárat lefolyása alatt sem fordult elő. Tekintettel azonban az orosz területen lefolyandó hadjáratra, a midőn az

égel viszonságait figyelembe kell venni, kár lenne a csapatokat már most szükségtelen nélkülözéseknek kitenni. A sátrak vízmentesek, nem gyuladnak meg, s oly erősen állnak, hogy azokat még a legnagyobb szél sem forgatja fel. Midőn a császár a híres *Kopernikus* szobra mellett ellovagolt, melyet szülővárosa a nagy tudós-nak emelt, ő felsége kíséretéhez a következő nagy horderejtű szavakat intézte:

«Igenis, uraim, ime azon férfi szobra, ki az embereket a nap ronszerének valódi természetéről felvilágosította; én azt gondolom, hogy Isten segítségével *Oroszországnak* a nemzetek rendszérében az öt megillető helyet mi fogjuk kimutatni.»

Az osztrák hadi terv. — Előkészületi részletek.

(Távirat.)

Thorn, ápril 29-én.

Ma a császár a thorni várpalota ódonserű termében báró *Beck* osztrák vezérkari főnök tiszteletére nagy díszbédet adott. Az osztrák tábornok, ki a sereg mozgósítását egy minden részében nagy gondal kidolgozott terv szerint, *Bécsből* egyetlenegy parancs kiadásával megkezdte, azért jött ide, hogy német kartársával: *Schlieffen* gróffal a teendőkét személyesen megbeszélje.

Kitűnt, sőt kétségtelennek bizonyult, hogy az orosz invázió főcélpontja *Lemberg* volt, mely irányban *Dragomirov* a 4. 8. 9. 10. 11. és 12-ik hadtestekből végtelen számú csapatokat összpontosított, melyeknek utóvédét a 13. 16.

17 és más hadtestek képezték. *Ausztria* hadi erejét három hadseregére osztotta fel. Ezek egyike, mintegy 300 ezer ember, keleti *Galiciában* a *Dniesternél* áll, a második 150 ezer ember a *Szannál* *Przemysle* támaszkodva, a harmadikkal együtt — 120 ezer ember — *Krakó* körül nyugati *Galiciát* védelmezi. E haderőben nem foglaltatnak az önálló lovassági hadosztályok, melyek esetleg az orosz lovas tömegek által fenyegetett pontok védelmére fordíthatók. Ezek ellenében *Gurko* tábornok — a *Balkán* hőse — *Varsó* körül koncentrált a 5. 6. 14 és 15 hadtesteket, még pedig oly kettős célból, hogy ezekkel a poroszokat féken tartsa és *Krakó* felé az osztrákok bal oldalára ellen működhessen. Azonkívül a 2-ik orosz hadtest *Vilnából*, a 3-ik *Rigából* az alsó *Niemen* felé nyomul.

Beck tábornok azt hiszi, hogy a német csapatok elégségesek lesznek az orosz tömegeket sikeresen féken tartani s vissza űzni.

(Külön tudósítónk távirata.)

Thorn, ápr. 29. este.

A balti hadseregnél levő levelezőmtől *Königsbergből* azt a hírt vettem, hogy a sereg mozgósítása be van fejezve s *Waldersee* tábornok alig várja, hogy *Gurkó* a határon túl megtámadva, ennek babérszörűjéből néhány levelet kitéphessen.

A második pomerániai hadtestnek azon feladat jutott, hogy az oroszok esetleges partraszállását a balti partokon megghusítsa, a 9-ik hadtest *Schleswig-Holsteinben* *Dániát* tartja szemmel, melynek népe és kormánya *Oroszországgal* tart és a düppeli sáncok kudarcát nem felejtette el. Az osztrákok összpontosítása szépen halad de miután az orosz táviradi soderonyok a külvilágra nézve teljesen el vannak zárva, és a határt senki át nem lépheti, az oro-

ellenség állodásának felismerése által elértéven, azonnal visszavonultunk.

Nyomunkban rögtön négy szotnya kozák vágatott, de attól eltekintve, hogy lovaink jobban győzték a futást, egyik tábori ütegünk ágyújával a hivatalos vendégeket nyakunkról könnyen leráztuk.

Harcias izgalom Párisban.

(Murray Christie D. külön tudósítónk távirata.)

Páris, ápril 30.

Ma este Párisban a legőrültebb izgalom uralkodott. Nehány nap óta a közönség feszült figyelemmel kísérte az orosz-német határon lefolyó eseményeket, s midőn a *«Le Soir»* az alexandrovói első összeütközés hírére közölte, a lelkesedés legmagasabb fokát érte el. A jobb módú németek azonnal elutaztak Párisból s a mint a következők mutatta, ezt nagyon helyesen csele-

getett, hogy büröndjei hátrahagyásával a *Calaisba* induló vonatra ült. Az opera igazgatóját félig agyonverték, a miért *Wagner* zenéjét pártolta.

Rendkívüli jelenet a «Place de la Concorde»-on.

A leghevesebb tüntetések ma délután a *Place de la Concorde*-on történtek, hol a tömeg *Straszburg* szobra körül táncolt. A mint tudjuk, e szobrot évek óta *Németország* ellen intézett néma fenyegetésnek tekintik. A szobron látható három betű *L. D. P.* alatt (*Ligue Des Patriotes*: a hazafiak szövetsége) még *«Qui vive? La France.»* (Ki éljen? Franciaország.), ez évszámok: *«1870—18...»* állanak, mihez csakugyan nem igen kell egyéb kommentár. E szobor előtt néhány ember által tartott létrán egy ember állott, ki a 18- szám mellé a 92-öt festette, míg néhány tisztos külsejű férfi a szobor mellképét

ELSŐ ÖSSZEÜTKÖZÉS OROSZ ÉS NÉMET CSAPATOK KÖZT. — CSATÁROZÁS KOZÁKOKKAL ALEXANDROVNÁL.

«AZ 1892-KI NAGY HÁBORÚBÓL.»

szok helyzetéről biztos híreket nem kap-hatunk.

Az első összeütközés orosz és német csapatok közt. — Csatarozás Alexandrovnál.

(Külön tudósítónk távirata.)

Thorn, ápril 30.

Épen most jöttem vissza egy két század *Zithen*-huszárral eszközölt kémszemlérel. A huszárok *Alexandrovnál* lépték át a határt, még pedig ama palota közelében, melyben kevéssel az osztrák-német szövetség megkötése előtt — 1879 szeptember havában — az öreg német császár és *II-ik Sándor* cár találkoztak. Mindenestre nevezetes véletlen, hogy az első vér ott ömlött, hol *Vilmos császár* — *Bismarck* akaratának és tanácsának ellenére — arra kérte a cárt, hogy háborús terveitől álljon el.

Midőn az *Alexandrovótól* egy angol mér-földnyi távolságban fekvő vasúthoz értünk, egy csapat kozáksággal járó ágyúból reánk tüzeltek. A gránát a csapat arczele előtt szét pattantva, egy őrmestert súlyosan megsebesített. Célunk az

kedték. Délutáni négy órakor az utcákon leg-alább ötvenezer ember olvagatta az esti lapo-kat. Szemtanuja voltam azon általam már néhány szóval jelezett jelenetnek, midőn egy lapelárusító boltját a kíváncsi tömeg egy pilan-lanat alatt kiürítette. A javveszélő asszonynak, ki kárát 200 frankra becsülte, egy úri ember tüstént 400 frankot ajándékozott s azt kiabálta: «E jó hírekkel Páris ajándékozom meg! Éljen *Oroszország!* Vesszenek a poroszok!»

Ez volt az első jel, melyet hallottam, de már egy percz alatt százezer torok ugyanezt ismé-telte. A kocsi közlekedése az utcákban telje-sen megszűnt, mert a tömegek oly sűrűen tolongnak ide-oda, hogy az omnibuszok vagy közüti kocsi egy lépést sem tehettek előre. Ez egyszer angolos kiejtésem csakugyan nagy elő-nyomre szolgált, mert miután szöke szakállam és szemüvegem miatt német embernek tartot-tak, mindaddig azt hangoztatták körülöttem, hogy «le a poroszokkal», míg csak «Vive la France!» kiáltásomból a hamisítatlan angol embert fel nem ismerték. Az éjszaki indóházban a csöcselék egy német utazót annyira megker-

eltakaró fekete fátyolt rántotta le. E pillanatban száz meg száz koszorú ment kézről-kézre, mely-lyel az egész szobrot ellepték. Véletlenül *Reszke* úr, a nagy opera híres tenoristája haladt el a téren, ki épen ebédre ment. A tömeg hangos éljenzésekkel fogadta *Reszke* urat, ki a tüntetés elismerésül a «*Marseillaise*» első versét éne-kelte. A leirhatatlan lelkesedést, melylyel a tömeg hajadon fővel a többi verseket énekelte, csak az képzelheti el magának, ki a franciaia népet, s jelesen a párisiakat ismeri.

Az elnök beszél. Á Berlin!

Páris, ápril 30. (Második távirat.)

A tömeg már megtrikult, midőn híre járt, hogy a miniszterek az *Elysee*-palotában együtt vannak. Erre a nép ösztönszerűleg oda tödült. Hét órakor az épület ablakai nem igen voltak még kivilágítva, s már azt hittem, hogy az imént elterjedt hír alaptalan, midőn az egyik ablaknál *Ribot* alakja jelent meg. Erre a tömeg az ő s az elnök nevére hangoztatta. *Ribot* meghajította ma-

gát s az ablakot ott hagyta. Most Carnot lépett a kinyitott ablakhoz és kezével intő mozdulatot téve, a következő szavakat intézte a néphez:

„Polgárok! Németország Franciaország szövetségének hadat izent. Ama férfiak, kikre önök a nemzet becsületének megőrzését bízták, beható tárgyalás tárgyává tették ezen komoly hirt, mely ma Páris szívével felbraztatta. Kötelességem önöknek kijelenteni, hogy köztük eltérő nézet nem nyilvánult. Franciaország ígérte, hogy fogja váltani.»

Az erre bekövetkezett láрма és éljenzés csak néhány perc múlva szűnt meg, midőn a köztársaság elnöke rövid beszédét folytatta:

„Franciaország ma beszél, s szomszédjától azt kívánja, hogy a szövetségese ellen intézett fenyegetés vonassék vissza. Ezzel még azon kívánságát hozta kapcsolatba, hogy a tőle ez előtt húsz évvel elszakított tartományok visszaadassanak.»

Az elnök visszavonult s a megeredt záporosó előtt mindenki hazafelé sietett.

Ferry úr házat sorgyalogság őrzi, s csak a nép s a katonaság közt fennálló jó egyetértésnek köszönhető, hogy a csócselék a gyűlölt ember lakását fel nem dülta.

(Folytatás következik.)

DAL.

Ha ezen az utcán végigjárók:
Mosolyognak rám a kicsi házak,
Lengő akác kihajol susogva
S virágot szór halavány arczomba.

Mikor néha beborult az égbolt:
Kis kaputok beh jó menedék volt!
Zápor verte a lombos akácot,
Ég ajkam esőzáportól ázott.

Kis kaputok most is ki van tárva,
Most is odahúzódok alája;
Nem hull zápor a magas egekől,
Csak egy-két köny hull alá szememből.

Endrői Sándor.

AZ ÖRDÖG HIDJA.

— Az öreg Athánáz elbeszélése. —

Irtá Rhangabé Rhizos Sándor.

Élt egyszer egy basa Damalában. Ez a basa híddal szerette volna összekötni azt a hasadékat, mely ott meredez a folyó két partján.

Ügyes építőmesterek jöttek hozzá Peloponnézus minden tájékáról, de nagyon drágák voltak. Azt mondták, hogy nehéz munka lesz az. Lakott Damalában is egy kőműves. Koldus volt, mert nem szerette a munkát és nem is igen értett a mesterségéhez. Irigykedett amazokra; mert ámbár nem sokat érő ember volt ő, sajnálta a jó keresetet az idegenektől.

Elment hát a basához és azt mondotta neki, hogy a hidat félannyiért megcsinálja, mint azok, de sokkal különben is. Nagyon hangosan beszélt és szörnyen földieserte magát. A basa, — mit tegyen, — neki adta a munkát, de azt is megmondotta, hogy ha rosszul végzi, lenyaztatja.

Az irigy epéjű örült, hogy elcsaphatta a munkát a mások szájáról és megépítette a hidat, — már a hogy tudta, — ott lenn, a hol most az a két malom kelepel. El is dicsekedett vele, hogy nincs több olyan hid a föld kerekén, és olyan arczátlan volt, hogy megkérte a basát, adja hozzá feleségül a polgármester szép leányát, Damala virágát, a ki a legszebb hajdon volt egész Peloponnézusban.

De még az nap éjjel nagy eső volt a hegyek közt; a folyó megáradt és elszakította a hidat. A basa menten megparancsolta, hogy hurcolják eléje a kőművest és üssék le a fejét. A nyomorult sirt és jajgatott. Szentül megígérte,

hogy épít egy új és még egyszer olyan erős hidat. A basa megsánta és azt mondotta, hogy jó, hát csak építse meg.

A kőműves megépítette az új hidat is, még pedig sokkal jobban, mint az elsőt. De nagyobb volt a dicsekvése is. Egyszer csak megindultak az esőszakadatok és a hid megint oda lett. Kő nem maradt kövön.

Mikor a kőműves látta, hogy a basa már a bakót hivatja, félholtra vált remületében. De a rimánkodás még egyszer kiségitette a bajból. A basa még egy utolsó próbát engedett.

Most szörnyű nagy szikla-koloncokat vitetett oda, — azokat odalenn és olyan ügyesen rakta össze, hogy látni is csoda volt. De mi egy hegyi folyónak az ügyesség? A mikor zúgva és tajtékokat verve végig rohant a hegyeken, úgy elsöpörte a szikladarabokat, mintha apró kavicsok lettek volna.

Erre aztán már odáig lett a kőműves. Tudta, hogy a következő napot túl nem éli. Egy sarokba ült a tüzhelye mellé, orozáját két kezébe rejtette és keservesen zokogott.

Egyszer csak lépéseket hallott, hát látja, hogy egy tetőtől talpig fekete ruhába öltözött ember áll előtte. Szeme koromfekete volt, szemöldöke bozontos, orra hosszú. Dereán egy hosszúkás tintásüveg fityegett. Alázatosan köszönt a kőművesnek.

— Ki vagy és hogy kerültél ide? — kérdezte ez megrettenve. — Az ajtóm be volt csukva.

— Bocsanatot kérek, — mondotta a fekete, — hallottam, hogy sírsz, hát bejöttem megkérdezni, hogy miben lehetek segítségedre.

— Köszönöm mester, — felelte a kőműves, — de az én bajomon már senki sem segíthet.

— Olyan bizonyosan tudod? Hadd hallom, mi baj.

— Mondom, hogy én rajtam nincs, a mi segítsen, — vágta vissza mérgesen a kőműves. — Tudsz-e te olyan hidat építeni a hasadékra, hogy a hegyi folyó el ne szakithassa, össze ne dönthesse.

— Csak ennyi az egész? Ez ugyan nem olyan nagy dolog. Ha akarod, meglesz a hid.

— Mihaszna építenéd még olyan erőre is. A basa holnap reggelre leítteti a fejemet, mert a hid nincs ott a helyén.

— Ma és holnap közt még egy hosszú éjszaka van, — mondotta a fekete ruhás. — Megengeded, jó uram? — kérdezte aztán és nagy nyugodtan kihúzta zsebéből a pipáját, szépen megtömté dohánynyal, kinyújtotta újját, olyanformán, mint a csipetűvas (és különös, az újjai szemlátomást hosszabbak lettek s végre két rőf volt a hosszúságuk), kikapott a tűzből egy üszköt, aztán az újjai megint rövidebbek, rövidebbek lettek, s az üszköt a pipájába nyomta. Egy kis darabig nyugodtan pőfektelt, aztán így folytatta:

— Holnapra meglesz a hid. Parancsolj még valamit? Talán hasznodra lehetnek.

A kőműves látta, hogy ennek az embernek csakugyan hasznát veheti. Így szólott hozzá:

— Hogy megmondjam az igazat, a második kívánságom az lenne, hogy gazdag legyek. De rögtön.

— A hogy parancsolod, — felelte a fekete. — Kívánságod jogos. Már is gazdag vagy. Akarsz még valamit?

— Feleségemül kívánom a polgármester szép leányát.

— Legyen meg ez a kívánságod is.

— Köszönöm, — mondotta a kőműves. — Hát én nem szolgálhatnék valamivel? Úgy látom, nem is kell tűz a pipádba.

— Ne törődjél te azzal. Hány esztendeig szeretnél még élni?

— Ha még három évig élhetek, meg leszek elégedve.

— Három évig? A hogy akarod, — felelte az idegen bókolva. — De én is kérek tőled egy kis emléket.

— Mit parancsolj? kérdezte a kőműves.

— Három év múlva, ha már meghaltál és nem lesz szükséged többé a lelkedre, nekem ajándékozz az.

— A lelkemet? — kiáltotta a kőműves megijedve. — Nem én! A lelkem nagyon drága jószág nekem. Sajnálom, de úgy gondolom, hogy halálom után is szükségem lesz reája.

— Az már más, — mondá a fekete. — Nem kényszerítlek, de sajnálom, hogy ebben az esetben sem a gazdagsággal, sem a polgármester szép leányával nem szolgálhatok. Egyébiránt nem lesz szükséged egyikre sem, mert a basa holnap úgy is lenyaztat.

— Megállj csak! ebben igazad van; egészen megfeledeztem arról, — szólott a kőműves és fehér lett, mint a fal. — A fejemet azt sajnálom egykissé a basától. Hát sehogy sem segíthetsz rajtam?

— Szívesen. De három év múlva enyém a lelked. Másképen, fájdalom, semmit sem tehetek.

A kőműves fölállt és habozva járt föl-alá. Végre megállt az idegen előtt.

— Adj hozzá még két esztendőt! — mondotta. — Csináljunk a háromból ötöt.

— Miért ötöt? szólott a fekete. — Mondjunk inkább hatot. Elég?

— Elég. Hat év múlva tied a lelkem, esküszöm a szent...

— Hagyd a szenteket, — szólott a fekete. — Semmit sem adok az esküdzésekre. De engedelmeddel, van én nekem egy más módom.

Azzal egy kis könyvet vont elő a belső zsebéből, egyet a hegyes körmeiből belemártott a dereán levő tintás üvegbe, megírta a szerződést (kelt december tizenötödikén) és oda nyújtotta a kőművesnek, hogy írja alá. De ez nem tudott írni, s azt kérdezte, hogy elég volna-e, ha egyszerű keresztet von az írás alá. Erre az idegen tajtékszani és reszketni kezdett dühében, aztán a kőműves újját gyorsan belemártotta a tintás üvegbe és a szerződésre nyomta. Azután zsebre dugta a könyvet, mély bököt vágott és eltűnt.

Másnap reggel a kőműves kiment arra a helyre, a hová a hidat építette, de nem látott semmit sem. De milyen nagyot bámult, a mikor fejt fölemelte és magasan a levegőben megpillantotta ezt a hidat, a mit most magunk előtt látunk.

Szaporán, a hogy csak tudott, arra szaladt, hogy közelről megnézhesse. De a mint minden felől meg akarta vizsgálni, elcsuszott és a mélységbe zuhant.

Más ember ily esetben a nyakát szegi és összetöri minden porczikáját; neki semmi baja sem esett s a mikor belekapaszkodott egy nagy kőbe, az levált a helyéről. A kőműves egy nagy hordó aranyat talált alatta. Gyorsan elrejtette a hordót és lelkeszakadtából futott a basához. Ennek annyira megtetszette a hid, hogy a mi emberünket Peloponnézus és az egész világ legelső kőművesének nyilvánította.

Most a mi kőművesünk kezdett úri módon élni. Aranynyal himzett kontósokban járt, keréket, citromerdőket és palotákat vásárolt. A polgármester maga kínálta neki a lányát feleségül és nemsokára őt magát választották meg Damala polgármesterének.

Hat év mult el. A kőműves tekintélyes ember lett s mindenki az ő gazdagságáról és pompájáról beszélt.

Egyszer aztán, — karácsony napja volt, — elhagyta Damalát s nem mondotta meg senkinek, hogy hova megy, mert friss aranyat akart hozni kimeríthetetlen kincseshányójából. Elment és nem jött vissza soha.

Pásztorok, a kik nyájukat a hegyen legeltették, mondták, hogy a hidon látták utójára. Egyszerre borzasztó szél kerekedett. Az ég fekete lett, mint a szurok; olyan vihar dult a hasadékok közt, mintha a hegyeket akarta volna feldöntögetni; az égből eső és jég szakadt. Rémület volt azt látni. A zivatar üvöltése és a mennykővek dörgése közt harsogó kacagás hallatszott. Mire az ég kiderült, a kőműves nem volt már sehol. Mikor a pásztorok oda mentek arra a helyre, a hol utójára látták, egy darab teleirt papírost találtak, de annak a betűit nem tudták elolvasni a damalai írástudók, sőt még az iskolamester sem.

I. NAPOLEON ÉS KORA.

IV. (Folytatás.)

A szövetségesek Párisban.

Március 30-ika reggelén már egyes fegyveres csoportok voltak észlelhetők a montmartrei és belleuillei magaslatocon. Majd tüzek is gyuladtak fel, bombák süvöltöttek és sűrű füstfelleg jelezte az ellenséges csapatok közeledését. Délután József király, a minisztertanács egyhangú véleményétől támogatva, utasította Marmont és Mortier tábornokokat, hogy boesát-kozzanak alkudozásokba. Különös, hogy bár Grenobleban roppant mennyiségű lőpor volt felhalmozva, a tüzéségnek mégis hiányoztak löszerei; voltak tüzészakaszok, melyek sajátásgos műlászásból ágyugolyók helyett bombákat kaptak, vagy nem a megfelelő kaliberű lövedékeket, töltényeikben pedig lőpor helyett porrá tört szén és hamut. Mihelyt bizonyossá lett, hogy az ellenség Páris falai előtt áll, a regenségi tanács a Tuileriákban haladéktalanul összehívta. A felett tanácskoztak, hogy a császárné s fia a székvárosban maradjanak-e, vagy pedig Bloisba tegyék át lakhelyüket. Legtöbben a maradás mellett voltak, köztük Talleyrand is, mert a császári család jelenlététől kiméletet reméltek az ellenség részéről Párisban szemben. Napoleon azonban határozottan lelkére kötötte József fivérének egy levelében, hogy semmi esetre se engedje, hogy a császárné és fia az ellenség kezébe kerüljenek. „Inkább akarom őt, — tette hozzá az utóbbira ezelőzve, — a Szajnában tudni, mint Franciaország ellenségeinek kezei közt. Astyanaxnak, a görögök foglyának sorsa, a történelem legszomorúbb sorsának tetszett előttem mindig.»

Tehát a császár parancsa minden ellenkezést kizárt, hiába hatoltak egyesek egész a császárné szobájáig, hogy őt maradásra bírják. Kocsik állottak elé, melyek Mária Lujzát és fiát majdnem erőszakkal burezolták el Párisból. A kis római király erősen ellenkezett, vonakodott a kocsiba ülni s csak nehezen volt a távozásra rávéhető.

Ily körülmények között Páris sem volt tartható tovább. Március 31-én, reggeli két órakor a kapituláció aláíratott. A hangulatot élesen jellemzi Talleyrandnak egy csak újabban napvilágra került s a kurlandi hercegünkhöz intézett levele, melyben ezeket írja: „Kedves barátom, jó újság! Marmont marsall seregével kapitultál. Ez proklamációink és papírjaink eredménye. Nem akarja többé Bonapartét szolgálni a haza ellen.»

Egyébiránt Páris lakossága teljesen tájékozatlan volt a történetek felől. Mindenki virrasztott, csoportok állodgáltak a kapuk előtt; az ablakok a legkisebb nesze föltárultak, a világok felgyúltak, hallgatózva figyeltek. Voltak, kik azt hitték, a császár érkezik meg, diadallal, hadifoglyok kíséretében. Mások tudni vélték, hogy már kózikok és baskirok kalandoznak Páris utcáiban, elvegyülve a börtönökből kiszabadult tolvajokkal; hallották kiáltásaikat, látták a tábort tüzek visszaverődő piros fényét.

31-dikén délelben az orosz ezár, a porosz király és Schwarzenberg herceg bevonultak Párisba,

csapataik egy részének élén. Az utcákon falragaszok hívták fel a lakosságot a csend és a nyugalom megőrzésére. Egy Sándor ezár által kibocsátott manifesztum nyilatkozta, hogy Európa nem fog többé alkuba ereszkedni Napoleonnal, sem családja bármely tagjával. Ez határozott kijelentése volt a trónvesztésnek.

Szintén a szövetségesek határozott ohajára Talleyrand még az ápril 1-ére vezető éjjel összehívatta a szenátust, s egy ideiglenes kormány kinevezését hozta javaslatba. Tagjait az armányos miniszter, mint maga mondta, egytől-egyet maga whist-asztala mellől szólította el, legbensőbb intimusai közül választotta. Köztük volt Dancourt senator, Dalberg herceg, Beurnonville és Montesquiou abbé. Ugyanakkor egy

tak. Napoleon szilárdul el volt határozva haladéktalanul Párisba menni s hősies terve iránt táplált önbizalma visszaadta katonáinak is bátorságát. Nem így azonban a vezérkar. Egy mindeddig részleteiben felderítetlenül maradt historiai jelenet, mely a császár szobájában keves tanuk előtt folyt le, egészen más fordulatot adott a dolgoknak. Mi történt — nem tudni. Thiers szerint még az értekezlet előtt néhány tisztt annyira ragadtatta magát, hogy tartózkodás nélkül kijelentette, mikép szükség esetén magától Napoleontól kell megszabadítani magukat. Csak annyi bizonyos, hogy a titokteljes epizód eredménye, egészen ellentétben a császár előbbi terveivel, Napoleon részéről a föltételes lemondás volt, fia, II. Napoleon javára, melyet erős

A KIS HERCEG VONAKODOTT KOCSIBA ÜLNI.

közégtanásai határozat is keresztülment, mely a Bourbonok haladéktalan visszahívását követelte.

Ápril 2-án a szenátus kihirdette, hogy Bonaparte Napoleon a trónról megfosztottnak nyilvánított családijával együtt s a nép és a hadsereg feloldoztatnak a neki tett hűségük alól.

A párisi börze e napon 52 frankkal jegyezte őt százalékos papírjait, melyek három nappal előbb 45 frankon állottak, három nappal utóbb pedig 63 frank 75 centimesra emelkedtek.

Mit tett ezalatt a szerencse szédületes magaslatairól oly mélyre bukott Caesar, midőn dicsősége minden fényes álmát ily egyszerre látta buborékként szétpattanni? Napoleon ez idő alatt Fontainebleauban tartózkodott, hol a Párisból érkező hírek hamar terjedtek el a táborban s mindenütt megdöbbenést és óriási zavart okoz-

küzelem után, fiára való tekintettel, a császár aláírt.

Ney marsall, Macdonald és Caulaincourt bizattak meg azzal, hogy a lemondás híré Párisba a szövetségeseknek megvigyék s őket annak elfogadására rábírák. A három meghatalmazott április 4-ikének éjjelén érkezett meg Párisba s rögtön jelentkeztek a Saint-Florentin utcai palotában, hova az orosz ezár és a porosz király szállottak volt. Ferenc ezár és a porosz király szálamáltatása mellett szóló okokat. Sándor ezár igen nyugodtan hallgatta végig, de megjegyezte, hogy előbb a porosz királyival kíván ez iránt értekezni.

A tanácskozás egész éjden át tartott, de nem hozta meg a kívánt eredményt. A három meghatalmazottnak egyszerűen tudokra adták, hogy felesleges tovább várniok. E hirtelen fordulatot egy hírnök okozta, ki ép akkor hozta hírel, hogy

a 6-ik hadtest átment az ellenséghez. Napoleon ereje a hadsereg egységében állott; e nélkül nem létezett semmi ok a napoleoni dynastia fentartására.

Napoleon lelkeben sebezve meg katonái árusításától, többé nem habozott. Aláírta a lemondást, úgy a mint kívánták, fentartás nélkül.

Amde azért a regenség eszméje még nem volt végleg elejtve. Az igazat megvallva, a Bourbonok helyreállításától még maguk a szövetségesek sem merték remélni a helyzet végleges megoldását. Más idők jártak már Franciaországban, mint akkor, a mikor még a királyságban testesült meg a francia szellem, a francia diadonság eszménye. Új nemzedék lépett a forradalom előtti helyére s ezekre nézve egy egész eltemetett korszakot jelentett azon Bourbonok feltámadása, a kik «semmit sem tanultak, semmit sem feleltek».

Csak hogy viszont a kiskoru II. Napoleon mellé rendelendő regenségnek egy komoly és leküzdhetlen akadály volt: I. Napoleon életben léte, a ki bármely perczben visszatérhetett nagyraívó tervei újra fölvételéhez. Talán nem pusztán véletlen, ha ép ekkor itt is, ott is sötét merényletek tervei merülnek fel a császár élete ellen, a nélkül azonban, hogy határozottabb alakot öltének. Talleyrand így ír egy alkalommal, 1814 márczius 17-ről keltezte: «Ha a császárt megölnék, a római király (II. Napoleon) jönne és anyja regensége». Még kevésbé leplezetten vallja be ugyanez időtájú Sándor cázar egyik francia tábornoknak:

«Annymira nem harcolok Franciaország ellen, hogy ha Napoleont megölnék, mindjárt felbeszakitánék mindent.» Figyelemreméltó, hogy körülbelül ez időben s kétségkívül a rendőség tudtával s elnézésével egy ily czímű röpirat is jelent meg: «Észrevételek Bonaparte halálának szükségessége felől», a mi félreérthetlen provokációt tartalmazott a császár elleni merénylre.

Ha hihetünk egy egykoru emlékiró följegyzésének, a császár egyik malmuk tisztje ajánkozott is a királyságnak, hogy elhozza Napoleon fejét egy zsákban, keleti módra. Ez persze nem történt meg, hanem azért találtak egy Maubreuil nevű nemeset, a ki magára vállalta egy orgyilkos banda szervezését. Lovasrendőség, katonaság, minden készen állott már a terv végrehajtására, melyhez a titkos utasításokat az ideiglenes kormány szolgáltatta. De Maubreuil cserben hagyta megbízóit, a helyett bandájával kétes vállalatokba bocsátkozott, minek következtében elfogták s jó ideig börtönből börtönbe hurcolták. Kiszabadulása után 1827 január 20-dikán még nyilvánosan arcul ütötte Talleyrand herceget az egész összesereglett udvar előtt Saint-Denisben, egy XVI. Lajos halála emlékére rendezett ünnepélyen. Később ez eseményt ily czímű munkácskában írta meg és adta ki: «Égy pos története, melyet Talleyrand-Perigord Bénéventi herceg, XVIII. Lajos főkamarása kapott, Maria Armand Guerry-Maubreuil marquisól.»

Készülő merénylőzetei híreiről sottogtak mindenütt. Mária Luiza Bloisban folytonos aggodalmak közt remegett férje életéért. Minden futár

érkezése izgalomba ejtette, nem tudva, nem férje halála hírére hozza-e? Különben maga a császár is érezte helyzete végzettségét s öngyilkossági eszmékkel tépelődött. «Néhány nap óta — írja egy szemtanú — valami titkos terv látszik őt elfoglalni. Legmeghittebb beszélgetéseinek tárgya mindig az önválasztotta halál, melylyel hasonló helyzetben az ő-kor férfiai perczig sem haboztak. Nagy nyugtalansággal hallják őt hideg vérell vitatni a legellenkezőbb véleményeket és példákat az öngyilkosság felől. Az ápril 12- és 13-dika közti éjjelen a palota hosszú folyosói csóndjét egyszerre sűrű járás-kelés zavarja meg... A belső terem gyertyái felgyúlnak, hiába hallgatózik nyugtalanul a kíváncsiság, nem hall egyebet, mint az előszó-

Mária Luiza császárnét illesse; ugyanó a parmai, piacenzai és guastallai hercegségeket kapja, utódlási joggal fia számára; — végre Jozefin császárnéról és a császári ház többi tagjáról is rangjokat megillető módon gondoskodtak; hívei és szolgálói megjutalmazására pedig a császárnak saját vagyonából, mely 300 millióra ment, további 2 milliót biztosítottak.

Míndez engedményeket, melyek fontainebleau-i szerződés néven ismeretesek, Napoleon kezdetben méltatlankodva utasította vissza, sőt addig ment, hogy lemondása visszavonásával fenyegetett. De vonakodás csak 24 órán át tartott, ápril 13-ika reggelén meg egyszer számot vetett sorsával s belenyugodott a fontainebleau-i határozatokba. (Folytatás köv.)

EGYVELEG.

* Az uralkodó családok összes tagjainak száma a múlt év végén 717 volt és pedig 357 férfi és 360 nő. A legidősebb volt közöttük a 89 éves Mecklenburg-Schwerin Alexandrina nagyhercegnő, I. Vilmos császár nővére, a férfiak közt pedig a 78 éves Nemours herceg; a tényleg uralkodók között legidősebb volt Adolf luxemburgi nagyherceg, ki 1817 július 14-én született.

* Több száz templomkupolát vizsgált meg újában a berlini dom építője, Raschdorff, s arra az eredményre jutott, hogy a 16-ik és 17-ik században épült kupoláknak kitünő visszhangjuk van, a későbbiek azonban, legalább e tekintetben, sokkal rosszabbul építettek.

* Emin pasa ismét visszatért régi tartományába, hol szívélyesen fogadták, olyannyira, hogy Kokóban néhány tisztet lelőttek a katonák csak azért, mert nem akarták nekik megengedni, hogy Emin elébe menjenek s midőn hozzájutottak, a tolongásban csaknem szétszaggatták Emin ruháit.

* A kereskedelmi hajók száma jelenleg, — a 100 tonna tartalmú alul levőket nem számítva, — 10,103 gőzös és 31,666 vitorlás. Mindkét hajónemre vonatkozólag Anglia van legelől 5471 gőzessel s 9751 vitorlással, összesen mintegy 9 millió tonnatartalommal, a mely számot a többi országok összes hajóinak tonnatartalma sem éri el. Anglia után a gőzösök számában Németország jó, de már csak 761 gőzessel (tehát 1/10-e) s a vitorlásoknál az amerikai Egyesült-Államok 3504 hajóval. A nagyhatalmak között határozottan a mi monarchiánk van legutolsó sorban 114 gőzessel és 289 vitorlással, még a kis éjszak-európai államok s Görögország is előbb vannak.

* Az osztrigát eddig nem sikerült a Keleti-tenger partjain tenyészteni, mivel a tenger sóartalma igen csekély. Újában azonban a Schley torkolta körül a schleswig-holsteini partokon amerikai osztrigákkal virágzó telepet létesítettek.

* Érdekes lelet. Sovres mellett egy francia porcellángyár munkásai, régi földalatti épület-romok között, egy aranyérmekkel telt fazekat találtak. A legrégebb meghatározható érem 144-ből van Kr. e. s a legújabb 814-ből, tehát Nagy Károly korából. Sok közöttük az új darab.

* A burgonyatermést Európában a múlt évben 1224 millió forint értékűnek becsülik, összesen 72 1/2 millió tonna mennyiségben. A legtöbb (21 millió tonna) Németországban, a legkevesebb (3000 tonna) Görögországban terem.

* Az esseni Krupp-gyárban jelenleg 15,935 munkás dolgozik s egy év alatt 320 millió kilogramm acélt készítenek, melyre 722,855 tonna kőszén szükséges, úgy hogy csak a kőszénen naponként öt vasúti vonat szállítja.

A KISFALUDY-TÁRSASÁG KÖZÜLÉSE.

Negyvenötödik évi közülsét tartotta a Kisfaludy-társaság február 7-ikén a Kisfaludy Károly születésnapját követő vasárnapon. Az akadémia palotájának fényes díszteremébe nagy közönség kereste föl. A terem első sorok válogatott hölgyközönségnek jutottak, a karzatokat jobbra az ifjuság töltötte meg. Az emelvény az elnöki asztaltól balra eső oldalát szintén díszes hölgyközönség foglalta el, míg a másik oldal a fölolvadó asztal háta mögött a társulat tagjai részére volt tartva, — az egész teremben csak itt maradt néhány szék üresen. Szemben az elnöki emelvényvel, a karzaton fényképező-gép volt fölállítva — pillanatnyi fölvetélre. Az ülés elején fölvetett fénykép után közlünk itt illusztrációt az ünnepélyes ülésről mely azon jelenetet tünteti föl, midőn a fölolvadó-asztal

egy darab idő óta újra megromlott, tele keveredett idegen szókkal, a mit az orthologusok idéztek elő, kik egész sereg — már közkeletűvé vált szóra — kimondták, hogy korcs és rossz szavak, s most a prózairók egy nagy része (kivált pedig a hirlapok) ismét bőségesen használja az idegen szavakat. Gyulai véde a nyelvújítás alkotásait, melyeket legjobb költőink és íróink avattak föl. Vannak ezek közt hibás képzési szavak bőven, de a közszükség teremtette, irodalmi nyelvünk kifejezéseinek szöböségét és szingazdagságát emelték. Gyulai a törvénytelen szülöttekhez hasonlította, a kikkel szemben a társadalomnak nem az a kötelessége, hogy kiírta a meglovót, hanem, hogy újjak születésének elejét vegye.

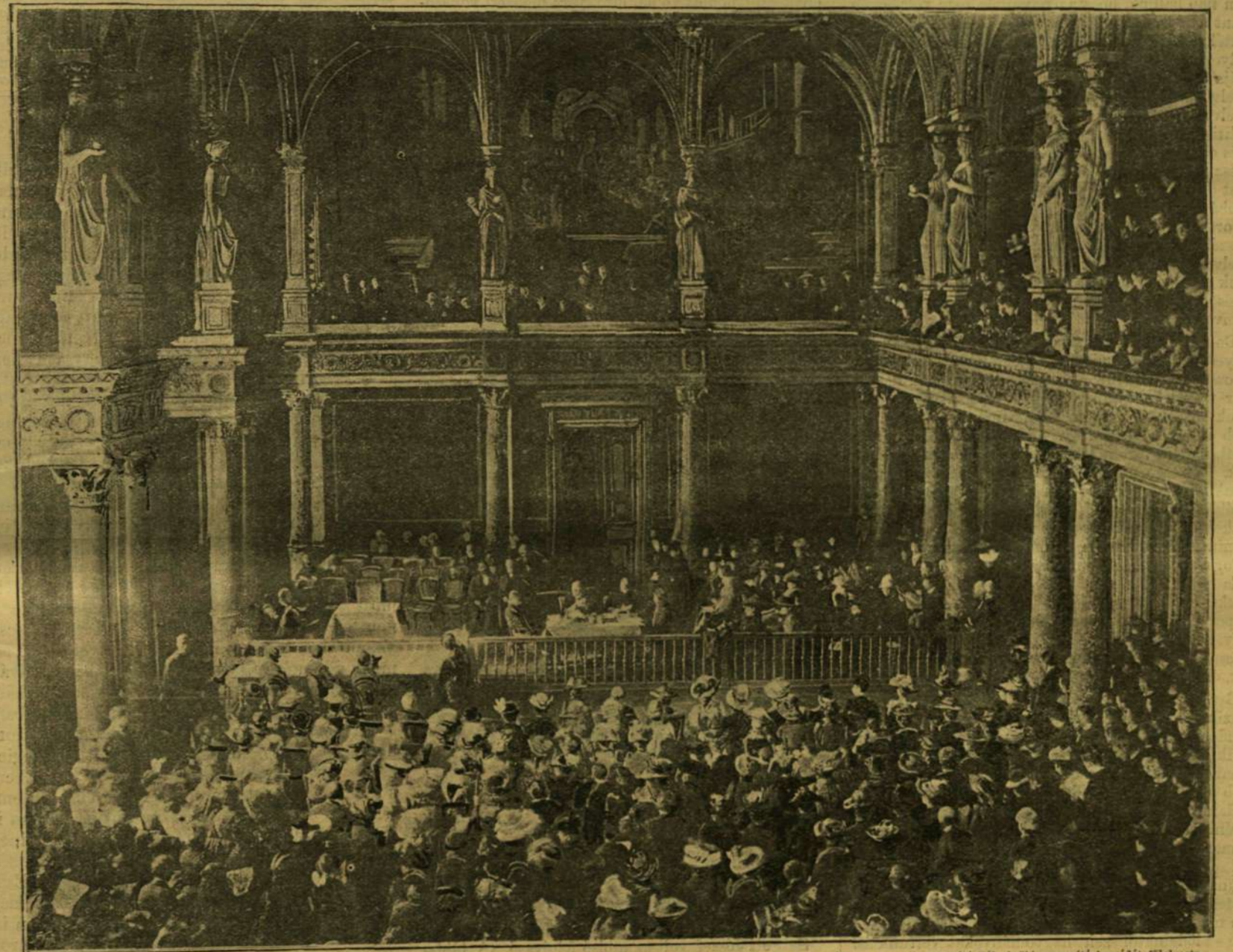
Az érdekes ülés lefolyása ez volt:

Gyulai Pál elnöki beszédében legelőbb is kiemelte, hogy azok a költők és prózairók, kik megalakították

akartak lenni s a köznapi étellel a köznapi nyelvet is visszatükrözték. Minthogy a felsőbb körök szalonjaiban kevert nyelven foly a társalgás s a középnyelvi is könnyen vegyít idegen szót a magyar közé. elbeszélőink e nyelvből átvettek egyetmást s mikor nem személeik, hanem maguk beszélnek is, többé-kevésbé ily nyelven szólnak. A szépirodalmi prózairók mégis tisztább nyelviéket, mint a szónokok, hirlapirók s az irodalom más ágainak művelői. Minden nap mondják és írják: én ezt kontemplálok, tudni fogom levenni a konzekvenziákat, pedig mondhatnák és írhatnák: a mint én ezt elgondolom, tudni fogom levonni a következményeket. A szónokok és politikai írók azt hiszik, hogy tudósabb színben tűnnek föl, ha biztosíték, tényező, végleges, minősítés, tagadás, honolult helyett a garancia, faktor, defini-tív, kvalifikáció, komplikált szókat használják. A theoria és praxis, elmélet és gyakorlat helyett, közkeletűek. Újában a veszzen! le vele! ki vele! felkiáltást a német abczug-gal cseréltük fel! A kiket pedig az orthologia szele érintett, a világot sem írának

NAPOLÉON ALÁÍRJA A LEMONDÁSI OKMÁNYT.

Ellinger Ede pillanatnyi fényképe után, mely akkor vették föl, mikor Gyulai Pál elnöki megnyitó beszédét fölolvasta.

A KISFALUDY-TÁRSASÁG ÜNNEPÉLYES KÖZÜLÉSE FEBR. 7-ÉN AZ AKADEMIAI PALOTA DÍSZTERMÉBEN.

még üresen állott s Gyulai Pál elnöki megnyitó beszédét az emelvény közepén levő elnöki asztalnál olvasta föl, a melynél mellette Szász Károly másodelnök, s egyik oldalon Beöthy Zsolt titkár, s másfelől Vargha Gyula, a társulatnak Csiky Gergely helyére most választott másodtitkára foglaltak helyet. A fényképi fölvetél az ülésnek hű képét adja, — az egyes alakok közül azonban csak némelyik ismerhető föl, miután a szembe eső karzatról és így jelentékeny távolságról vették föl az amúgy is mozgó közönség. Magának az akadémia díszteremének szép részleteit más alkalmakból közölt képeinkről ismeri a «Vasárnapi Ujság» olvasó közönsége.

A Kisfaludy-társaság jelen közülsének válogatott tárgyait nemcsak közvárosokozás előzte meg, hanem elejétől végig lekötötték azok a hallgatóság figyelmét, s az ülés végeig alig távoztak el valaki.

Gyulai Pál elnöki megnyitó beszéde nagyon időszertű volt, az irodalmi nyelvről szólván, mely

a Kisfaludy-társaságot, igazi bajnokai voltak a magyar nyelv tisztaságának. Mellőzni igyekeztek az idegen szavakat, helyettük részint régi szókat eleve-nítették föl, részint tájszókat általánosítottak, részint pedig új szókat alkalmaztak. E törekvésnek köszönhetjük, hogy nyelvünk megtisztult, megszabadulva az idegen keveréktől, mely különösen prózánkat annyira díszelenné tette, s egyszersmind alkalmassá vált új eszmék és eszmeárványatok kifejezésére. Azonban e törekvés az újabb időben csökkent s a nyelv tisztasága ma már kevésbé eszményünk, mint volt ezelőtt évtizedekkel.

Költői nyelvünk hű maradt a régi eszményhez s bárhogyan ítéljük meg napjaink költészetét nyelvi tekintetben is, az a vád nem érheti, hogy nem gondol a nyelv tisztaságával. Szépirodalmi prózánkról ugyan ezt nem mondhatni el. Oka az is lehet, hogy bár vannak jeles prózairók, de általában műprózáink nem áll a nyelvújítást oly magas fokán, mint költői nyelvünk s nincsenek olyan mélyen gyökerezett hagyományai. De a főök mégis másutt keresendők. Régibb szépirodalmi prózánknál nem volt ment némi merevségtől és szónokiaságtól. Újabb regény-és beszéirőink könnyedebbek és természetesebbek

tanár-t, eszmé-t, elv-et, professzor, idea, princípium helyett. De elég e kevés is a példakból, melyekkel lapokat lehetne betölteni.

E jelenség okait könnyen föltalálhatjuk. Első sorban hirlapirodalomunk melegsége a nem eléggé tiszta nyelvnek. Több lapunk és folyóiratunk van, mint hozzájuk való írónk. A mai lapok főszempontja: minden áron kielégíteni a kíváncsiságot, táplálni a pártszenvédelet, nem helyesíthető módon is. Régen első rangú államférfiak, mint Széchenyi, Eötvös nem resteltek hirlapi cikkekét írni, most a kisebb tehetségek is visszavonulnak. Régebben a dolgozóírások mind olyanokból teltek ki, a kik az irodalom valamely ágában némi sikert tudtak kivívni, vagy legalább megkísérlették. Most a hirlapirók egy része csak pusztán tudósító, hírszerző, fordító, a kik az irodalommal tüzetesebben nem foglalkoztak. Ily körülmények között nem csoda, ha a nyelvtisztaságra kevés a gond még a gondosabban szerkesztett lapoknál is. Aztán gyorsan kell megírni, vagy fordítani oly cikkekét is, melyek lassubb munkát kívánnak, minők a tárcák és bírálatok. Az idegen könnyen tollunkhoz tapad és resteljük, vagy nincs időnk rá, hogy magyar szóval felcseréljük s így

AZ OROSZORSZÁGI ÉHINSÉG.

Oroszország közép és keleti tartományában az oly hosszú ideje tartó éhínség elvadította az erkölcsöket is. Lehet, hogy nincs is mindenütt «éhínség»; legalább a csár, midőn a finnországi ezredek tisztikara által felajánlott segélyt elfogadta, kétségbevonta ezen jelző helyességét, de mindenesetre tény, hogy sok helyen nagyon közel áll hozzá a baj, mivel a nyomor számtalan községben elterjedt s a segélyezés képtelen minden ohajtásnak eleget tenni. Sokhelyt azonban kétségtelenül pusztít az éhínség. Az állami közegekön kívül a veres-kereszt-egylet alkalmazottjai, a helyi hatóságok s igen sok magán egyén is nagy buzgalommal jár a segélyezésben. Különösen dicsérik Tula és Riazan vidékén Pissarov Rafael földbirtokosnak, Tolstói gróf barátjának, nagy buzgalmát.

Az éhínséggel küzdő nép nagy nyomorának egyik jelenségül mutatjuk meg be azt a természet után készült képet, mely azt a jelenetet tünteti föl, midőn egy falusi paraszt a szó szoros értelmében házában fedelét kénytelen leszedni, hogy pusztuló szarvasmarháját és lovat megmentsse. Az útfélen és mezőkön általában igen sok elhullott lovat és ökröt lehet találni s ezenkívül mindenütt nyomorral küzdő beteg parasztokat, kik az éhifuzus rettenetes ragályát magukkal hordják szerteszét, a népesebb városokba is.

A SZÜNDEI GYERMEK-TELEP-EGYESÜLET HÁZA.

Nem egészen húsz éve még annak, hogy egy derék svájci pap, kit havasi fekvésű falujából Zürichbe vittek el lelkésznek, a nagy város beteges kinézési gyermekeinek szomorú során megindulva, mozgalmat indított meg, hogy a gyermekek legelőbb egy időre a szabad természetbe vitessenek ki, hogy ott erejüket és életkedvüket visszanyerjék. Fellépésének bámulatos sikere lett. Zürichben egyesület alakult e célra, hasonló egyesületeket alakítottak rövid idő alatt Európa és Amerika számos helyein s oly nagy számmal, hogy már 3 évvel ezelőtt tisztán ezen egyesületek külön kongresszust tartottak s állandó bizottságot létesítettek. A legtöbb egyesület a tanuló gyermekek egészségéről gondoskodik s ezért «szünidei gyermek-telepek»-nek nevezik az oly, rendszeren fenyves erdők közelében fekvő helyeket, a hol a beteges tanulókat tanítóik felügyelete alatt a nyári nagy szünidőt töltik.

A mozgalmat nálunk, mint általában sok más humánus intézményt, a szabadkőművesek karolták fel először, dr. Rózsahégyi (jelenleg kolozsvári egyetemi tanár), és dr. Glück Ignác fővárosi orvosok kezdeményezésére. 1881-ben telepítették ki legelőször pinczelakásokból szedett beteg gyermekeket s csakhamar önálló létező egyesület alakították e célra, mely «budapesti szünidei gyermektelep egyesület» név alatt most (febr. 14-én) tartja 8-ik évi rendes közgyűlését. Ez a gyűlés arról is nevezetes, hogy a megerősödött egyesület most lesz házi-úrrá. A képműködő bemutatott lakóházat ugyanis az államkincstár 15 évre állandó gyermektelep helyeül engedte át.

A budapesti szünidei gyermektelep-egyesület közgyűlésének feladata átvenni ezt a — Selmező vidéken fekvő — Stanka nevű malomépületet s együttállapítani az átalakítási költségeket.

Öröndetes esemény az az egyesület történetében, mely aránylag rövid ideje fennállása óta 1164 gyermeket vitt ki a főváros kaszárnyáépületeiből és pinczéiből kellemes nyaraló-

helyekre. Tisztán ezen intézmény 33,842 frtba került, de az egyesület a mellett mintegy 26,000 forintnyi alapítókét gyűjtött, melynek célja a főváros fülellett levegőjében mindenkor található satnya gyermekek kitelepítését a jövő időkre is biztosítani.

Az egyesület állandó települ szolgáló épület 75 méter hosszú és 15 méter széles, van benne 4 hálóterem, nagy ebédlő, fürdőszoba s külön betegszoba 100—150 gyermek elhelyezésére elegendő. A mellette álló külön épület szükség esetén szintén 50 gyermeket fogadhat magába, bár egyelőre csak játszótérül fog felhasználni. Háború idején az egyesület ezt az épületet a Vörös-kereszt-egyletnek ajánlja fel kórházzal s ebben az esetben 100 sebesült kényelmesen elhelyezhető a helyiségekben.

Az egyesület buzgó tagjai a jelenlegi elnökön, gr. Teleki Géza volt belügyminiszteren kívül: dr. Dégen, Herceg Péter, dr. Glück Ignác, Laufer Sándor, Sturm Albert, Deutsch Antal, Müller Ede, dr. Szirmai Rikárd, dr. Téry Ödön, stb. az egyesület titkára Szabó József polgári iskolai tanár, ki egyszersmind nevével együtt a kitelepített gyermekeknek gondviselője, dicséretes buzgalommal működik az egyesület fölvirágoztatásában és ügyei intézésében. Xy.

AZ OROSZORSZÁGI ÉHINSÉG: A PARASZTOK LESZEDIK A SZALMÁT A HÁZTETŐBŐL BARMAIKNAK.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A Franklin-társulat kiadványai. Ismét egész csomó könyvet bocsát közre a Franklin-társulat: ezúttal főképp szépirodalmi és iskolai műveket. Közük van a Kisfaludy-társaság tagjainak illetménye is. Ezekből Burns Róbert költeményeiről már bővebben szölvünk, közölvén a kötet elejét díszítő arcképet is. Csak emlékeztetőül jegyezzük föl most, hogy jeles költőnk Lévy József fordítása, ki évek során oly nagy szeretettel foglalkozott a skótok Petőfi-jének magyarrá tételével. Az 558 oldalra terjedő kötetet is ő látta el terjedelmes és szép előszóval, mely Burns életét és költészetét részletesen megismerteti a magyar közönséggel. A kötet ára 3 frt, diszkötésben 3 frt 60 kr. A Kisfaludy-társaság másik kiadványa: «Eva leányai» elbeszélések Vadnai Károlytól, ki a «Fővárosi Lapok» szerkesztése mellett is nem egyszer szakít időt, hogy a szépirodalomnak áldozhasson. Hét elbeszélés teszi ki a kötetet. Mindenikben a női szívet és természetet rajzolja, izléssel és változatosan. Ára 1 frt 20 kr.

A további megjelent művek ezek: «Nemes urfi», a régi jó Faludi Ferenc egyik fordítása, melynek újra kiadását nagyon indokolja, hogy irodalmunk uttörőjének művei immár ritkák, s hogy a «Nemes urfi» annyira nemes élet-élet, erkölcsi és gyakorlati intést foglal magában. Nem eredeti munka, hanem angol mű, melyet Faludi olaszból fordított magyarrá. Dorell József írta az eredeti angol művet, s ugyanannak nyomán készítette Faludi a «Nemes ember» és «Nemes asszony» műveit. A «Nemes urfi» egy része

párbeszédben adja elő az életbeli tudnivalókat, melyeket vallásban, társas életben s minden tetteinkben követni kell. Bevezetéssel, magyarázatokkal és szó-tárral (minthogy Faludi könyve 1770-ben jelent meg) Ballagh Aladár látta el. A munka élen közelve van Révától az életrajz is. Ára 60 kr. — A magyar nemzeti irodalom története, középiskolák számára írta és olvasó könyvvél ellátta Göbbi Imre gimnáziumi tanár, több iskolai könyve szerzője. Nagy terjedelmű munka, 464 lapon, mely főleg a forradalomig terjedő időszakot (mint ezt az iskolai tanrend előírja) meríti ki. Külön korszakokra osztja föl a nagy anyagot, az irodalom újjászületésének korát az 1772—1825-ik szakban tüntetvén föl, s aztán az 1849-ig terjedő, röviden pedig a forradalom utáni irodalmat vázolja, képviselőivel. A munka legnagyobb részét (a 172-ik laptól kezdve) az olvasmányok foglalják el, minden idő irrot nyelvművelekből és költőiből, versben és prózában. Ára 2 frt 40 kr. — «Cascahel Caesar», Verne Gyula regénye, 84 képpel, fordította Huszár Imre. A népszerű francia író e regényében is az utazások változatos panorámáját festi le, nagy elevésséggel és vidámsággal. Ezúttal egy komédiás család, Cascahelakat utaztatja meg az új világ ismeretlenebb részeiben, aztán pedig Szibérián keresztül az Ural hegyeségig. A Cascahel Caesar komédiás kocsijának elejétől végig érdekes az útja, telve viszonytalansággal és derült, meg tanulságos epizódokkal. Ára 2 frt 50 kr., vászonkötésben 3 frt. — Végül két iskolai könyvet kell fölemlítenünk. Egyik Varga Ottó Világtörténetének (a középiskolák számára) második kötete, mely a középkort tárgyalja, s ára 1 frt; a másik pedig: Gyakorlati ábrázoló geometria, a reáliskola V. osztálya számára írta Kiss János, budapesti főreáliskolai tanár; hat rajzmelléklettel. Ára 1 frt 20 kr.

Magyarország öröme.

Emlékfüzet jelent meg ily címen Esztergomban Vaszary Kolos hercegprímás püspökké felszentelése alkalmából, dr. Körösy László szerkesztésében.

Szávay Gyula, Földváry István és Perényi Kálmán költeményekben ünneplik: dr. Csernoch János, Haan Rezső, dr. Körösy László, Pongrácz Lajos, Szentimrey Márton, stb. az ember, a tanár, író, a főpát és a főpát jellemrajzához járulnak adalékokkal. Vaszary Kolos származása, kinevezése, az új primásnál járt küldöttségek, a válaszok szövege, az esztergomi út szintén le van írva terjedelmesen.

Nagy csomó autogramm van a füzetben, a legelső üdvözlő sorok: miniszterektől, az egyház (közük Ferencz József unitáris és Pap Gábor ref. püspököktől), közélet és politika szereplőitől. Az emlékalbum diszpeldányának ára 1 frt, az egyszerűbb kiadásé 50 kr., s megrendelhető Buzárovits Gusztáv kiadóhivatáiban Esztergomban, valamint minden a zai könyvkereskedőnél.

Jókai Mór a következő szép levelet kapta válaszképpen ama hódolatteljes figyelmére, hogy «Mesés könyvé»-nek egy diszpeldányát Károly Lajos főherceggazsorny gyermekeinek megküldötte és felajánlotta. A levél így hangzik:

«Igen tisztelt Jókai úr! Van szerencsém tudatni, hogy «Mesés könyve», melyet Szögnyeny miniszter úr közvetítésével O. cs. és kir. Fensége Mária Terézia Főhercegnő leányai: Mária Annunciata és Erzsébet Főhercegnők számára volt szíves felajánlani, a Fenséges Főhercegnőknek nagy örömet okozott. O. cs. és kir. Fensége a Főherceggazsorny kitüntető megbízatását teljesíttem, midőn fenséges leányai nevében, azért az igazi gyöngyörűségért, melyet e tündéri tollal írott mesék olvasása költ bennök, őszinte köszönetét tolmácsolom. Adja az ég, hogy kifogyhatatlan költői forrásból hazánkban még sok nemzedéke üdüljön. Ezt kívánja őszinte tisztelője Schönfeld Festéich Erzsébet grófnő, O. cs. és kir. Fensége Mária Terézia Főherceggazsorny főudvarmesternője. — Bécs, 1892. január hó 16-án.»

Megemlítjük ez alkalommal azt is, hogy Jókai Mórtól legutóbb Vrkján Máté, a horvát kormánny belügyi osztályának fogalmazója kért engedélyt arra, hogy a «Tengerszemű hölgy»-et, «ezt a páratlan fantáziával megírt gyönyörű regényt» lefordíthassa horvát nyelvre. Jókai készséggel adta meg rá az en-

gedélyt, Jókai után talán a többi magyar író is eljutt a horvát irodalomba.

Madách drámai műve német színpadon. «Az ember tragédiája»-t, Madách örökbeesű művét, e hó 19-én színe hozták a hamburgi városi színházban is, Dóczy Lajos fordításában. Németországban ezúttal először mutatják be a magyar költő e művét.

Kitüntetett magyar író. Strausz Adolfot a bolgár népköltési gyűjtemény magyar nyelven kiadásáért és fordításáért Ferdinánd bolgár fejedelem a mostanában alapított «Nauka i Iskustvo»-rendjellel tüntette ki. Ez a rendjel ugyanaz, a mi nálunk a «Pro litteris et artibus», tehát csakis művészeti és irodalmi érdemek kitüntetésére.

Egy apáca története, írta Verga, olaszból fordította Zsigány Arpád. Megjelent a Singer és Wolfner-féle «Egyetemes regénytár»-ban. A kötethez egy rövid elbeszélés is van csatolva, az újabb olasz elbeszélők egyik jeles irónójától, M. Seraotól «Egy nő»-cím alatt; ez utóbbit Gauss Viktor fordította magyarrá. Ára 50 kr.

Új zeneművek. A Nádor és Bárd ezég kiadásában megjelentek Gerő Károly «Kis madaram» népszimfonéknak összes kedvelt dala i nekhangra és zongorára. Az összes dalokat Palotás Gyula tette zongorára. — «Vivó csárdás» címen Morgenstern Leó új csárdás adott ki. A talp alól való ügyesen írt csárdás díszes kiállításban, kardal vivó párt ábrázoló czimképpel jelent meg s ára 1 frt; a szerző sajátja, s min-

A történelmi társulat e hó 4-iki ülésén bemutatták a mult évi számadásokat és az ideai költségvetést. A társulat hav folyóiratát, a «Századok»-at terjedelemben megnagyobbították. Számos új tagot is jelentek be; ezek közül Széll Farkas kir. táblai tanácselnök harminczat gyűjtött Debreczenben.

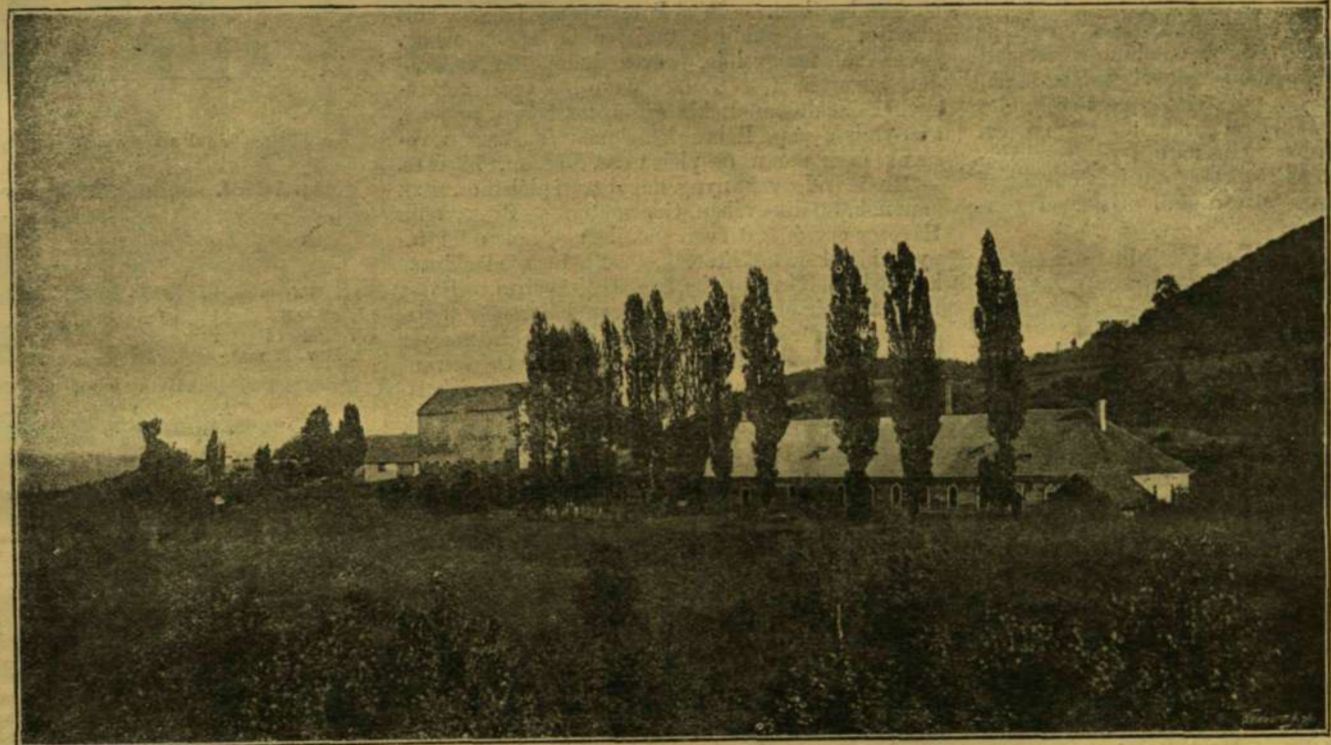
A társulat tőkéje 1891-ben több mint 4000 frttal szaporodott, az alapítványok pedig ez év első két hónapjában 1100 frttal gyarapodtak. A folyó ügyek elintézése után Szilágyi Sándor titkár tett jelentést a «Történelmi életrajzok» ez évi folyamának programjáról. Az első életrajz Nagy Lajos királyé Poor Antaltól, mely műhöz a képeket, mintegy 200-at, külföldről szerezték be. Legértékesebb képmelléklet lesz Paolo Veronese egy híres festményének másolata, mely azt a tengeri csatát ábrázolja, melyben Nagy Lajos a velenceieket megverte. A többi kép pecséték, oklevelek másolata, városok, műemlékek képei, melyeket Nápolyból, Zárából és Lengyelországból szereztek. Az életrajzok második kötete Weisz Mihály brassói bíró életrajza Micha Sándortól.

A történelmi társulat e hó 18-án déltán 5 órakor tartja nagygyűlését az akadémia dísztermében, melyen Szécsényi Antal gróf fog elnökölni. A gyűlésnek érdekes tárgya lesz Fraknoi Vilmos felolvasása «Kutatás a pápai levéltárakban» címen. A gyűlésen határoznak egyúttal abban is, hogy az első közgyűlésnek 25 éves emlékére tartandó jubiláris közgyűlés mikor legyen.

kányt, kiről írásaink megemlékeznek, 1517-ben Kaszán fogták pörbe, az utolsó boszorkánypör pedig 1768-ban volt Pozsonyban. A boszorkánypörök 1517-től 1747-ig dühöngtek legnagyobb mértékben. 1728-ban volt Szegezen a nagy boszorkány-égetés. A boszorkányokról elterjedt közhiedelmről Ballagi nagy érdemű részleteket sorol föl. Egész Európában legalább 3 millió boszorkány végezte életét a máglyákon.

Kaszinók közgyűlése. Január utolsó napján a főváros két legnagyobb társasköre, a nemzeti kaszinó és országos kaszinó tartotta közgyűlését.

A nemzeti kaszinó közfelkiáltással Szilágyi József koronáról választotta elnöké. Az évi jelentés szerint a kaszinónak az 1891. évben két tiszteletbeli, 691 rendes és 10 kedvezményes, összesen tehát 703 tagja volt; a decemberi választmányi ülésen Jenő főherceget tiszteleti taggá választották meg. A számadások 131,517 frt 41 kr. bevétellel szemben 130,284 frt 54 kr. kiadást tüntetnek föl. Az ideai költségvetés: bevétel 92,605, kiadás 92,011 frt. A költségvetésbe 1000 frt van fölvéve, mint járulék, az akadémia falába illesztendő Széchenyi-emléktábla költségeinek fedezéséhez. Az igazgatóság és választmányi tagokra beadott szavazatok eredményét az e hó 7-én tartandó hitelesítő közgyűlésen fogják kihirdetni. Végül elhatározták, hogy az ideai Széchenyi-lakoma az országgyűlés megnyitása után, február hó 21-én déltán öt órakor lesz.

A SZÜNDEI GYERMEK-TELEP HÁZA SELMEZŐRÁNYA MELLETT.

den zeneműkereskedésben kapható. — Karola és Judit valczer címen Korda Lajos, kitől újabbban több sikerült zenemű jelent meg, új zenedarabot szerzett, mely Eleőd Karola és Juditnak ajánlva Tarczali Dezsőnél jelent meg Nyiregyházaán. Ára 1 frt.

Új népszimfonia. A népszimfonia Margitay Dezső új népszimfonéval készülnek: «Az asszony nem számít». Benne a főszereplő: Blaha Lujza asszony, azt bizonyítja be, hogy a szép asszony, ha mint szavazó nem is számít, annál inkább számít, mint kortes.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémiában február 8-dikán a második osztály ülésén Pulszky Ferenc elnöklöte alatt.

Jakab Elek, a ki az akadémia kéziratgyűjteményének csaknem tíz éven át folytatott rendezésével most készült el, «A magyar tudományos akadémia kéziratárának ismertetése» czimrel szölt e gazdag gyűjteményről. Utána Csontosi János levelező tag olvasta fel Réthy László jelentését a nemrég elhunyt Hunfalvy Pál utolsó munkájáról, mely a párisi «Revue Historique» közelebbi számában «Quelques reflexions sur l'origine des Daco-Roumains» czim alatt fog megjelenni. Ez az értekezés Xenopol jászvásári román tanárnak ugyanott megjelent tanulmányára válasz és egybefoglalja az oláh-kérdés főbb problémáit, melyekről a franciák csak egyoldalú tájékozódást nyerhetnek a román írók részéről. Hunfalvy a román történetírónak felületességére és hisztóriai okoskodásaira csattanóan adatoktalán válaszol. A folyó ügyek során Pauer Imre osztálytitkár jelentette, hogy a február 5-iki zárt ülés határozatából néhai Kerkapoly Károly levelező tagról Kautz Gyula r. tag, néhai Szűcs István levelező tagról pedig Ballagi Géza lev. tag fog emlékeztetést mondani.

A földrajzi társaság évi közgyűlése e hó 11-ikén volt, Lóczy Lajos elnöklöte alatt, ki az elnöki beszédben a földrajzi tudomány legújabb vívmányait és fölfedezéseit ismertette. Említette Zichy Jenő gró ázsiai expedícióját is, mint a melyre az előtanulmányok szorgalmasan folynak.

A gyűlésen jelen volt Zichy Jenő az előkészületekről egyet-mást el is mondott. Az expedíciójának két fontosabb célja volna. Az egyik, hogy honnan indultak ki őseink, mikor a mostani Magyarország meghódítására kerekedtek; a másik, hogy a hódító hunok, a kik egész Európát bekalandozták, hova tündek el? Utja az Azóvi tenger felső csucsától vezetne délnyugatnak s a Kaspi tenger mentén a Kaukázuson át haladna egész Bakuig, Innen a tengeren áthaladva, keletfelé vonulna az expedíció egész Samarkandig. Itt térne át az afolytatás, az eddigi nyomoktól, melyek északfelé vezetnek. Ő az expedíciót északnyugat felé vezetné vissza s a Kaspi tenger felső partjait megkerülve, a Fekete tengerig s annak partján egész az Azóvi tengerig haladna. A kultuszminiszteriumhoz folyamodott erkölcsi támogatásért, de onnan határozott választ nem kapott; most gróf Zichy Jenő az orosz császárhoz fordult, hogy neki a tudományos célú utazást birodalmában megengedje. Az elnök indítványára tiszteletbeli tagok megválasztották Csáky Albin gróf és Baross Gábor minisztereket és Keleti Károlyt az orsz. statisztikai hivatal igazgatóját.

A Mária-Dorothea egyesületben e hó 11-én dr. Ballagi Aladár érdekes előadást tartott a magyar boszorkányokról, egy nagyobb művének vázlatait adván.

Elmondta, hogy Magyarországon épen 250 esztendőig üldözték a boszorkányokat. Az első boszor-

Az országos kaszinó közgyűlése gróf Széchenyi Béla elnöklöte alatt ment végbe. Az elmult évben 103-mal szaporodott a tagok száma s a kaszinónak most 980 tagja van. Ez a szaporodás arra indította a választmányt, hogy a megvalósításához közelebb vigye azt a tervet, a mely szerint a kaszinó elhelyezésére alkalmas épület emeltessek. A tervet részben törlesztéses kölcsön, részben pedig az emelendő épületre bekebelezendő jelzálogkölcsön igénybe vevésével fogják megvalósítani. — Az évi kiadás 72,806 frt 77 kr. volt, míg a tényleges bevétel 85,701 frt 29 kr. Az elmult év vagyonmérlege 65,480 frt 89 kr. tiszta vagyonnal záródott; az 1891. év végével a pénztári készlet 26,485 frt 98 kr.

MI UJSÁG?

A királyt e hó 15-ikére várják Budapestre. Ő felesége valószínűleg e hó 20-ikán nyitja meg az országgyűlés trónbeszédét.

Stefánia özvegy trónörökösne közelebb Bozenbe utazik, hol több hétre lakást rendelték számára. Aztán Saiciliába megy, sőt hír szerint kiráncul Tuniszba is. Ő felsége udvarhölgye, Chotek grófnő kíséretében e napokban meglátogatta a bécsi aquarell-kiállítását s egy órahosszáig tartózkodott ott. Meg is vásárolta Giesel Herman képét, mely a velencei Márk-térről ábrázol egy jelenetet. Stefánia özvegy trónörökösne könyve, melynek megjelenését már többször említettük, «Lacroma» czim alatt kerül a könyvpiacra. Számos kép fogja díszíteni. Még a tavaszszal jelenik meg s élénk érdeklődéssel várják. Az «Osztrák-Magyar Monarchia irásban és képbén» című néprajzi mű osztrák részében Galiczia leírásának előmunká-

Az összes 1891. kiállításokon u. m. Nagy-Szombat, Komárom, Temesvár, Zágráb és Váczott legelső és legmagasabb kitüntetés: nagy díszokmány.

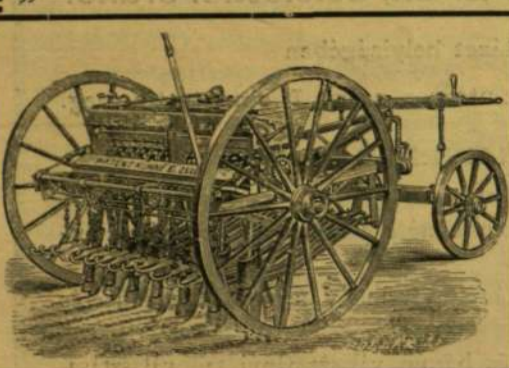
Alakult 1856. **KÜHNE E.** Alakult 1856.

gazdasági gépgyára Mosonyban

Főraktár: Budapesten, Váci-körút 21.

Ajánlja a t. gazdaközönségnek az általán kedvelt népszerű és több mint 12,000 példányban elterjedt kitűnő

„HUNGARIA-DRILL“ SORVETŐGÉPEIT.

Új! „Balance-Hungaria-Drill.“ (Wabrosch szabadalma.)

Legjobb sorvető hegyes vidékre! Könnyű és olcsó repavetőgépek. Laacke-féle rét és szántóboronák.

Egy- és kétvasú ekék. Új! „TRIUMPH“ kitűnő szelelő magtár-rosta. Rosták, konkolyozók, kapálók, (öltögetők és minden más gazdasági eszközök készletben. 4645) Árjegyzékek bérmentve.

1847 óta, tehát több, mint 40 éve, hogy a legnagyobb sikerrel alkalmaztatik, a Nemzet ország első orvosi kollégiuma által megvizsgált s kitűnő használhatósága miatt a magas helytartóság által Magyarországon szabadalmazott WEBER-féle

köszvény-vászon

köszvény, osz, tagszagatás, kereszt-onotfájás, vörheny, mell- és derék-fájdalmak. Lábköszvény, csípőfájdalom és íschias stb. ellen, mindennemű gúrosók a kezek és lábokban, különösen gúrosók és oldalsúrárok biztos eredményel gyorsan gyógyíttatnak ezen gyógyhatású köszvény-vászon által.

Egy csomag ára 1 frt 5 kr., kettős erejű (nehezebb bajoknál alkalmazandó) 2 frt 10 kr. Valódi csak akkor, ha a melletti védjeggyel van ellátva.

Dr. BURON párisi általános SEB-TAPASZA

mindenféle sebek, gennyedések és daganatok, körömgulladáások, bőrműködés, harapás, szúrás, utas, vágás, tyukcsen stb. ellen. 1 köcsög ára hazán. módosított együtt 70 kr., kisebb köcsög 35 kr. Valódián kapható Budapesten Török J. gysz. Király-u. 12. Kochmeister Fr. utódnál Arany-János-utca sarkán. Debreczenben: Rolschnek gysz. Egerben: Köllner gysz. Gyöngyösön: Vasari gysz. Kőszegvártán: Wolf és Blum gysz. Miskolcon: Ujhazy gysz. Mohácsán: Jassits gysz. Nagyváradon: Molnar gysz. M-Szebenben: Weindl J. gysz. Szegeden: Kovacs gysz. Sz.-Fehérváron: Distalla gysz. Újvidéken: Grossinger gysz. Zágrábban: Anstlin.

Az arcz szépségét

legbiztosabban megszerzi és fentartja

Leichner zsirpora és Leichner hermelin-pora

E híres arczporok a legmagasabb női körökben s a legelső művésznők által előszeretettel alkalmaztatnak; a bőrt élés vagy poros levegő ellen megvédik, s fiatalos, viruló kinézetet adnak neki. Csak zárt szelencékben a gyárban: Berlin, Schützenstrasse 31 és minden illatszerek-kereskedésben.

Óvakodjunk az utáztatoktól.

LEICHNER L., illatsz.-vegyész, a kir. udvari színházak szállítója.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten, IV, egyetem-utca 4. sz. megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

MAGYAR KERTÉSZKÖNYV.

A belterjes (intenzív) kertgazdászat foglalatja,

UTMUTATÓ KALAUZ

a konyhakertészet, gyümölcsészet, magtermelés, magnemesítés, nonosítás és virágos kert hasznos mivélésére.

A kertészet minden rendű ügybarátainak, legkivált pedig kisebb földbirtokosok használatára.

Irtá

FARKAS MIHÁLY.

(Számos a szöveg közé nyomott metszettel.)

Ára füzve 2 frt.

Szerző e művében éveken át gyűjtött tapasztalatainak, tekintettel hazánk társadalmi nagy mint éghajlati viszonyaira, legkivált a kisebb földbirtokos osztály jól fölfogott anyagi érdekeit tartotta szem előtt, s mint ilyen a honi kertészkedő közönség figyelmét méltán kéri.

VILLÁNYI BOROK világhírű nemes fajok

1888-as vörös portugisi borok	28-31 kr. literje
1886-os „ kiválogatott „	35-40 „
1884-es „ cabinet „	45-60 „
1890-91-es fehér asztali „	24-30 „
1886-os „ pecsenye „	35-40 „
1884-es fehér muskotály v. rizlingi	45-60 „
1890-91-es siller borok	24-30 „
fehér és vörös aszu borok	1.20-2 frt

Mintarendelvények 50 literes hordókban, vasúti utánvétellel szállít, az asznborkból kisebb mennyiséget is küld a 4638

Váradí-féle pinczegazdaság VILLÁNYON.

Hordók bérmentve visszavétetnek.

KWIZDA FER. JÁNOS,

osztr. csász. és kir. és román kir. udv. szállító kerületi gyógyszerész Korneuburgban, Bécs mellett.

Évek hossza során át jónak bizonyult, fájdalom csillapító házi szer, a **köszvény-, czuz- és idegbajoknál**

Kéretik a védjegyre ügyelni s határozottan **KWIZDA-féle köszvény-folyadékot** kérni. — Kapható valamennyi gyógyszerárban. — Főraktárhelyiség Magyarország részére: **TORÓK JÓZSEF** gyógyszerésznél Budapesten, király-utca 12. sz.

A „Franklin-Társulat“ kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

Csiky Gergely regényei, elbeszélései és színművei.

- Csiky Gergely. Elbeszélések. Füzve 2 frt.
- Vászonkötésben 2 frt 60 kr.
- Arnold. Regény. Füzve 1 frt.
- Az Atlasz-család. Regény. Füzve 2 frt.
- Az atyafiak. Regény. Füzve 1 frt 50 kr.
- Sisyphus munkája. Regény. Füzve 1 frt.
- Az első és második. Elbeszélés. Füzve 30 kr.
- A zokoli uraság két leánya. Elbeszélés. Füzve 30 kr.
- Anna. Dráma 1 felvonásban. Füzve 20 kr.
- A nagytermett. Vigjáték 3 felvonásban. (A m. t. Akadémia 1889-ki pályázatán 200 arany Karácsonyi-díjat nyert). Füzve 40 kr.
- A nagymama. Vigjáték 3 felvonásban 30 kr.

MAGYARHON ELSŐ, LEGNAGYOBB ÉS LEGJOBB HIRNEVŰ ÓRAÜZLETE.

1847. **Brauswetter Janos** Szegeden. Cs. és kir. kizárólagosan szab. chronometez- és művészi. felállítású a remanetív inga-órának. 316. 316.

ÓRAK, ÉKSZEREK 10-ÉVI JÓÁLLÁSSAL RÉSZLETFIZETÉSRE

Képes árjegyzék bérmentve. Javítások pontosan eszközöztetnek.

A „Franklin-Társulat“ kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

VERNE GYULA.

CASCABEL CÉSAR.

REGÉNY.

Franciaiból HUSZÁR IMRE.

84 képpel.

Ára füzve 2 frt 50 kr., vászonkötésben 3 frt.

VASÁRNAPI UJSÁG

8. SZÁM. 1892.

BUDAPEST, FEBRUÁR 21.

XXXIX. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG évi egész évre 12 frt. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt fél évre — 6 *
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt fél évre — 4 *
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK egész évre 5.— Kétfoldi előfizetésekhöz a postaiing feléire — 2.50 meghatározott viteldij is csatolando

Högyes Endre, alelnök.

Szily Kálmán, elnök.

Báro Eötvös Loránd, alelnök.

Paszlavszky József, másodtitkár.

Csopcy László, másodtitkár.

Lengyel Béla, első titkár.

A MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT TISZTIKARA.

Ellinger Ede fényképei után.